

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЮСИП – ЯКИМОВИЧ Ю.В.

**СУЧАСНА ЧЕСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА.
МОРФОЛОГІЯ**

КОМЕНТАР

ВПРАВИ

ТЕСТИ

УЖГОРОД – 2022

Навчально-методичний посібник для студентів ОП бакалавр галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.038. «Слов'янські мови та літератури (переклад включно) перша - чеська» укладений згідно з робочою програмою із сучасної чеської літературної мови розділу "Морфологія".

Збірник містить коментарі до кожної частини мови, граматичні вправи, 80 тестових завдань, супроводжується таблицями відмінювання та дієвідмінювання.

Рецензенти: к.філол.н., доц. Петріца Н. М.,
к.філол.н., доц. Буднікова Л.Т.

**Рекомендовано Вченою радою філологічного факультету
(протокол № 8 від 21 лютого 2022 року)**

TVAROSLOVÍ
CVIČEBNICE

KOMENTÁŘE
CVIČENÍ
TESTY
GRAMATICKÉ TABULKY

OBSAH

Slovní druhy. Kritéria třídění slovních druhů.....	6
Podstatná jména - substantiva.....	9
Gramatické číslo substantiv.....	11
Skloňování substantiv.....	12
Podstatná jména rodu mužského životného	12
Podstatná jména rodu mužského neživotného.....	13
Podstatná jména rodu ženského.....	22
Podstatná jména rodu středního.....	24
Souhrnná cvičení.....	25
Skloňování přejatých podstatných jmen.....	25
Přídavná jména - adjektiva.....	31
Třídění adjektiv.....	32
Skloňování adjektiv.....	33
Stupňování adjektiv.....	33
Zájmena.....	37
Třídění zájmen.....	37
Skloňování zájmen.....	38
Číslovky - numeralia.....	44
Třídění číslovek.....	44
Skloňování číslovek.....	46
Slovesa - verba.....	49
Mluvnické kategorie sloves.....	50
Slovesné třídy.....	54
Nepravidelná slovesa.....	57
Neohebné slovní druhy.....	61
Příslovce - adverbia.....	61
Stupňování.....	61
Předložky - prepozice.....	63

Spojky - konjunkce.....	65
Částice - partikule.....	67
Citoslovce - interjekce.....	69
Tvaroslovné rozborý.....	70
Testy	73
Gramatické tabulky.....	81
Doporučená literatura.....	96

SLOVNÍ DRUHY

Kritéria třídění slovních druhů

1. významové (slova pinovýznamová — nepinovýznamová)
2. morfologické (ohebná — neohebná)
3. syntaktickofunkční (základní nezákladní)

základní

podstatná jména (substantiva S)

přídavná jména (adjektiva A)

slovesa (verba V)

příslovce (adverbia Ad.)

nezákladní nastavbové

zájmena (pronomina P)

číslovky (numeralia N)

citoslovce (interjekce nesamostatné)

předložky (prepozice Pp)

spojky (konjunkce C)

částice (partikule Pa)

ohebné - substantiva, adjektiva, pronomina, numeralia, verba;

neohebné — adverbia, prepozice, konjunkce, partikule, interjekce.

1. Určete slovní druhy: Třicet pět let jsem balil starý papír na hydraulickém lisu, třicet pět let jsem si myslel, že makulaturu a šampfy nelze jinak presovat než tak, jak jsem to já dělal, ale teď jsem se dozvěděl, že v Bubnech postavili gigantický lis, který nahradí dvacet lisů, na jakých pracuju já. A když mi očití svědci řekli, že ten gigant dělá balíky ve váze tři a čtyři centy a ty balíky vozí do vagónu pomocí zdvihacích vozíků, povídám sí, na to se musíš jít, Hant'ó, podívat, to musíš vidět, vykonáš zdvořilostní návštěvu.

2. Určete slovní druhy: Co je to smích? Nechtějte ode mne vysvětlení odborné. Jediný z živých tvorů je ho schopen. Člověk. Važme si tedy smíchu. Můžeme o něm

mluvit z nejrůznějších hledisek; ale pro mne poutem, které váže hlediště s jevištěm, důkazem, že na jevišti se cosi podařilo, s--,-,-:klectvím o účasti, dorozumění a souladu. Jsem vděčen za své povolání, které může kdykoli a vždycky ověřovat své dílčí výsledky dialogem s vámi, diváky. Je mnoho jiných povolání, kde se člověk po celý život třeba ani nedozví, co dělal dobře a co naopak, povolání, jež v nedohlednu počínají, v nedohlednu končí a kdesi uprostřed se kdosi lopotí s nějakou částí onoho procesu, o jehož výsledcích mu nikdo nikdy nepodává žádných zpráv. Lákalo mne kdysi dopídit se teoreticky podstaty smíchu. Humoru. Každý mladý člověk trpí teoretizováním, protože praxe dosažitelná jen trpělivostí, prací a časem

3. Určete, jakým slovním druhem mohou být výrazy (užijte jich ve větách): a) večer, domů, pil, tři, veselí, dav, vždyť, mezi, hlavně, děl, černí, sil, nos, at', až, vrchní, během, bez, bicí, blízko, cestující, šli, co, copak, časem, dobrá, doprostřed, dospělí, drahou, expres, fakt, hanba, hled', hledí, slepí, horko, horší b) hotové, hrůza, bílí, chladno, jak, jasno, jasně, jednou, jí, jistě, kampak, kde, když, spíš, klidně, kolem, kolová, komplet, kýval, lepší, los, luk, lup, mimo, mina, má, možná, na, náhodou, něco, nedaleko, nedávno, níž, ostatní, padlí, pak, páni, parno

4. Určete, jakým slovním druhem mohou být výrazy (užijte jich ve větách): a) plavou, piano, placení, podvečer, pojištění, pokladní, poražení, poškození, potom, pozdrav, prací, pravda, právem, prima, prostě, proto, přece, při, ráno, rozhodně, se, holí, hovězí, skutečně, sláva, slzí, sotva, stát, stav, stejně, stop b) strýčkovi, stříbrný, set, sytí, tak, to, tu, účetní, učení, utopení, večer, vedoucí, volno, však, vzdor, vždyť, zabití, nos, škoda, zatraceně, závěrem, zdar, zelená, zima, zkoušení, zkušená, zlatý, zlom, zřejmě, ztraceno, že, živí

5. Určete slovní druhy: Ono se to pozná. - On to byl docela slušný člověk. - Ona se na něho podívala a on na ni. - To se lehko řekne. - To se ti to mluví! - Nemyslel jsem si, že se ti tu bude líbit, ale jsem rád. - Ale to se podívejme! - Že se ti chce! - To žes udělal sám? - Petr ani Pavel nebyli doma. - Ani se neozval. - Ani nenapsal, ani nezavolal. - Musíme to udělat jinak. - Nezlub, jinak dostaneš! - Ještě jsem neskončil. - Ještě se ptej! -Nebylo mu dobře, tak seděl doma. - Tak to opravdu bylo. - Kdyby se tu

tak objevil! - Takhle se mi to nelíbí. - Což takhle dát si špenát? - To se vám takhle jednou ze tmy ozvalo...

6. Určete slovní druhy: Neměj strach, vždyť už to je. - Vždyť jsem to říkal. - Dělal to jen proto, aby se pochlubil. - Přišel dřív, proto se mohl v klidu porozhlédnout. -(Už je to hotovo.) No proto! - Kdepak jste byli? - Aby se jí tak něco stalo! - Ale kdepak. - Udělal to, třebaže se mu nechtělo. - Musíme vymyslet, co řekneme, třeba že půjdeme do kina, nebo že nám není dobře. - Co se ti stalo? - Řekni nám, co se stalo. - Ale co, nám je to jedno. - Co, co, co, mladíku!

PODSTATNÁ JMÉNA - SUBSTANTIVA

DEFINICE:

- Podstatná jména jsou názvy osob (žena), zvířat (kočka), věcí (stůl) a samostatné názvy dějů (běhání), vlastností (ochota) a vztahů (láska).
- Jsou to slova ohebná (skloňují se).

DĚLENÍ:

- konkrétní (názvy osob, zvířat, věcí):
  - obecná (člověk)
  - vlastní (Pavel)
- abstraktní (názvy vlastností, činností, dějů)

URČUJEME:

ROD - mužský - maskulinum (ten strom)

ženský - femininum (ta řeka)

střední - neutrum (to slunce)

ČÍSLO - jednotné (kotě)

- podstatná jména hromadná (dříví, kamení)
  - mají tvar jednotného čísla, ale znamenají více věcí téhož druhu
- podstatná jména látková (mléko, voda)
- označují látku bez zřetele na množství
- podstatná jména pomnožná (kamna, dveře)
  - mají tvar množného čísla, ale mohou označovat i jednu věc
    - množné (kot'ata)

PÁD

VZOR - rod mužský životný - *pán, muž, předseda, soudce*

- rod mužský neživotný - *hrad (les), stroj*

- rod ženský - *žena, růže, píseň, kost*

- rod střední - *město, moře, kuře, stavení*

Přechod mezi vzory kost a píseň 2.sg 1.,4.,5.pl 3.pl 6.pl 7.pl 1. -i -i -em -ech -mi

KOST, věc, řeč, část, hrst, srst, bolest, -ost

2. -i -i -em/-ím -ech/-ích -mi -st (pěst, mast, pelest, past...), -t' (obět'), -d' (zed'), paměť, závěť (7.pl -tmi/-ťmi)

3. -i -i -em/-ím -ech/-ích -emi *moc, pomoc, velmoc, nemoc, pravomoc*

4. -i -i -ím -ích -mi *step, otep, smrt, myš, veš, hrud', směs, plet', měd', odpověď* (7.pl -dmi/-d'mi)

5. -i -i -ím -ích -emi *noc, ves, mysl, chut', sůl, lež, mosaz, raz...*

6. -i/-e -i/-e -ím -ích -emi *čtvrť, čeled', žerd', hut', nit', pečet', perlet', závrat', trat', ocel...*

7. -i/-e -i/-e -ím -ích -emi/-mi *lod'*

8. -e -e -ím -ích -emi

PÍSEŇ, tvář, obec, závěj, poušť, konev, drůbež...

1. Určete rod a číslo těchto podstatných jmen:

lidé, děti, dveře, prázdniny, stromoví, dav, ovoce, dítě, lid, oči, ruce, kamna, listy, listí, listoví, vousy, srst, Velikonoce, Karlovy Vary, Teplice, Sušice, Slapy, ústa, rty, množství, náušnice, příušnice, schody, hrábě, šaty, dobytek, národ.

2. Vyberte substantiva rodu mužského, která mají gramatický rod životný.

Dobytěk se pásal na svahu kopce. Ledoborci zůstali v zálivu. Dal si panáka na kuráž. Hmyz poletoval nad rybníkem a obtěžoval rekreanty. Zástupy demonstrovaly za svobodu tisku. Čitatelé a jmenovatelé byli zkráceni. Lid toužil po svobodném a klidném životě. Našel jsem pěkného kozáka.

3. Doplňte za pomoci Slovníku spisovné češtiny rodové dublety.

kedluběn r. m. - řádek r. m. -

brambora r. ž. - šál r. m. -

prostor r. m. - precedens r. s. -

4. Mezi kterými rody kolísají následující substantiva? Užijte Slovník spisovné češtiny.

káně	rez
smeč	bronz
esej	kyčel
displej	kredenc
image	ralley

GRAMATICKÉ ČÍSLO SUBSTANTIV

5. Určete gramatické číslo u uvedených substantiv.

Vzduch, palivo, kalhoty, mládež, Vánoce, vesmír, Beskydy, kamení, révoví, cigarety, padesátiny, hmyz, plavky, panstvo, housle, učivo, lid, oči, uši.

6. Substantiva z cvičení 5 rozdělte na počítatelná a nepočítatelná. Označte substantiva hromadná a pomnožná.

7. Posud'te, zda lze daných jmen užít v obou číslech; případné změny významu vysvětlete: listí, Radek, četba, skromnost, železo, korespondence, déšť, Newton, newton, paměť, Don Juan, donchuán, pivo, med, ovoce, rostlinstvo, paměť, maliní, voda, příjem, stříbro, peří, cukr, něžnost, dříví, členstvo, učivo, hmyz, spánek, hloupost, Markéta, mráz .

SKLOŇOVÁNÍ SUBSTANTIV

PODSTATNÁ JMÉNA RODU MUŽSKÉHO ŽIVOTNÉHO

8. Určete významy pádů: Básnickou sbírku Písně kosmické napsal spisovatel Jan Neruda. — V časopisu Květy jsme si přečetli mnoho zajímavého. — Život je pes, poznamenal přítel Karel. — Prošli jsme celým areálem závodu Tesla. — — Takhle to, přátelé, asi nepůjde. — Jste na radě, pane Nováku! — — Kdybych měl jmenovat pět knih, které mám nejraději, jistě by k nim patřily spisy Karla Čapka. — Vezmi si mléka a mně nalij vody do sklenice. — Dostali jsme pytel brambor a několik košů zeleniny. — Opatrně se dotkl rozžhaveného plátu železa. — Vzdali jsme se naděje na návrat. — Navštivte nás za účelem projednání Vaší stížnosti. — Není pochyb o tom, že máte pravdu. — — Je nám tady dobře. — Včera se nám přihodila zvláštní věc. — Nekřičte nám tady! — Přinesl jsem otci dárek.

— Podívej se, co se ti nám včera stalo. — Snažili se zabránit nehodě. — Přál bych si, aby ses od něho něčemu naučil. — — Nabrala vodu do vázy, natrhala květiny a uvázala z nich kytičku. — Našel jsem velikého hřiba a nějaké kozáky. — Vydělává peníze, platí daně a na hlouposti nemá čas. — Ztěžka dosedl na židli a zahleděl se na ženu.

9. Určete významy pádů: Nespala celou noc. Každou neděli chodila na mši. — Považovali ho za odborníka. — — Vyslechl zprávu o neštěstí navenek klidně. — Po večeři se můžeš jít ještě proběhnout. — Byl jsi dnes ve škole? — Uvažoval o celé věci ještě jednou. --Po úrazu chodil dlouho o berlích. — Dirigent mávl taktovkou a sálem se rozletěly tóny známé melodie. — Zabýval se myšlenkou, že by jí mohl dát košem. — Plakala vysílením, třásla se chladem, ale přece jen se dokázala protáhnout rozbitým oknem na terasu, která byla zalitá měsíčním světlem. — Ukázal rukou někam do větví nad jejich hlavami. — Byl dlouholetým přítelem rodiny. — Petr se už viděl mistrem světa. — Eva šla s bratrem navštívit babičku.

SKLOŇOVÁNÍ SUBSTANTIV RODU MUŽSKÉHO NEŽIVOTNÉHO

10. Doplňte všechny správné koncovky: Pochlub se svými cíl_. Kůlna byla přepíněna starými voz_, rezavými hřidel_, děra-vými kotl prázdnými pytl_ a opotřebovanými provaz_ s velikými uzl_ na koncích. Ve skříňce byly umístěny táč_ s různými burel_, hnědel_, krevel_ a barevnými minerál_____ všeho druhu. Cestička byla zarostlá rozličnými plevel_, jetel_, jitrocel_ a koukol_. V minulé hodině jsme se zabývali kužel_, učili jsme se je kreslit uhl_. Někdy jsme platili ciz_ mi peněz_, nejčastěji rubl_. Staré obraz_ s anděl_ visel_ nad stol_ s táč_ zdobenými větvíčkami chmel_. Po požáru zbylo jen ohořelé zdivo a hromada popal_. Nikdy jsem se nesetkal s živými kníž_, hrab_ či markýz_.

11. Užijte v náležitých tvarech: Od (pondělek, úterek) do (pátek), během (únor, březen, listopad), noviny ze (včerejšek), vlak z (Vyškov) do (Rousínov), plocha (trojúhelník), mluvil ze (sen), viděl to ve (sen), spadnout do (komín), vjet, do (dvůr), nastoupit do dopravního (prostředek), vyprávět od (prostředek), přeložit z cizího (jazyk), domluvit se v cizím (jazyk), jít do (kostel), přijet do (hotel), ubytovat se v (hotel), odnést do (sklep), mít ve (sklep), Lístek z (javor), sedět na (javor), ve smyslu (zákon), hovořit o (zákon).

12. Komu píšeš dopis? (doplňte dativ sg.)

Vzor: matka → píšu matce

zaměstnanec → ..., dcera → ..., syn → ..., babička → ..., vnuk → ..., učitel → ..., tatínek → ..., vnučka → ..., dědeček → ..., žák → ..., kolegyně → ..., sousedka → ..., student → ..., ředitel → ..., bratr → ...

13. Užijte správné koncovky substantiv rodu mužského zakončených na -l, -s, -z.

Jaké léky se vyrábějí z (jitrocel)? Z českého (chmel) se dělá dobré pivo. Vyndal z (popel) upečené brambory. Při práci se bez (tmel) neobejdeme. Jak se zbavit toho (plevel)? Po celý leden se konaly

ve všech městech a vesnicích nádherné (ples) . Sklad byl přeplněn starými (vůz), rezavými (hřídél) , dřevými (kotel) a opotřebovanými (provaz) s velkými (uzel) na koncích. Na stole ležely velké krabice s různými (burel, hnědel, krevel) a barevnými (minerál) všeho druhu. V minulé hodině jsme se zabývali (kužel), učili jsme se kreslit (uhel) . Staré (obraz) s anděly visely nad stoly zdobenými větvičkami (chmel) .

14. Vypište substantiva s dubletními tvary a určete, mezi kterými vzory kolísají:

15. Doplňte správné koncovky podstatných jmen rodu mužského zakončených na -n, v případě potřeby uveďte dubletní koncovky.

Vrátím se do (týden) . Kalhoty nosí bez (řemen) . Na hlavním (hřeben) Jeseníků leží ještě snůh. (Den) utekly jako voda. Na vyhrátém (kámen) ležela ještěrka. Setkali se u (pramen) Moravy. Ke (kořen) slova přidáváme předpony a přípony. Popálíš se od (plamen). Posadili se u (kmen) poraženého stromu. Bez (hřeben) se neobejdu. V následujícím (půlden) budu odpočívat. V tomto (týden) nás čeká mnoho práce. Mnoho (den) jsme strávili přípravami na divadelní představení.

16. Komu píšeš dopis? (doplňte dativ sg.)

Vzor: matka → píšu matce

zaměstnanec → ..., dcera → ..., syn → ..., babička → ..., vnuk → ..., učitel → ..., tatínek → ..., vnučka → ..., dědeček → ..., žák → ..., kolegyně → ..., sousedka → ..., student → ..., ředitel → ..., bratr → ...

17. Podstatná jména převed'te do akuzativu:

a) *Myslím na* (tatínek) , (syn) , (otec) , (zubař) , (učitel) , (optimista) , (dárce) , (králík) , (dort) , (dcera) , (kolegyně) , (snacha) , (kočka) , (maminka) , (okno) , (cvičení) , (jehně).

b) *Čekám na* (starší bratr) , (známý člověk) , (mladší sestra) , (obvodní lékař) , (přísná učitelka) , (nový počítač) , (moderní auto) , (zajímavý film) , (výřečná sousedka) (šikovní kadeřnice) (protivný úředník) , (ten pán) (starý dědeček) (maturitní ples) (velká výhra) (osudová láska)

(zpožděný autobus), (objednané jídlo).

18. Doplňte fráze v akuzativu:

1. Fotograf fotografuje _____ (já – krásná manželka),
_____ (ten
populární zpěvák), _____ (jeden oblíbený herec).

2. Hledám _____ (nějaká prázdná sklenice), _____ (ta známá
restaurace), _____ (jedna hezká servírka).

3. Znáte _____ (my – česká průvodkyně),
_____ (ta veselá
herečka), _____ (nějaké romantické místo)?

4. Objednali jsme si _____ (oni – čokoládový dort),
_____ (jeden
zmrzlinový pohár), _____ (pražské taxi).

5. _____ (ten těžký kufr), _____
(žádná nová knížka),
_____ (vy – rodinný dům) nekoupím.

6. Kamarádka ráda pije _____ (vynikající italská káva),
(já
– speciální nápoj), _____ (horké mléčné kakao).

7. Zítř přivítáme _____ (my – nový profesor),
_____ (ten polský
ministr), _____ (jedna americká politička).

8. Chci si půjčit _____ (on – sportovní auto),
_____ (ty – dlouhá
sukně), _____ (ona – osobní počítač).
9. Sestra si vybrala _____ (nějaká vysoká škola),
_____ (ta
nejlepší pozice), _____ (jedno červené jablko).
10. Potřebuješ se připravit na _____ (to důležité
interview), _____ (nějaký pracovní pohovor), _____ (my – zítřejší
prezentace)?

19. Doplňte fráze v akuzativu:

1. Dívám se na _____ (jeden zajímavý film).
2. Znáš _____ (ta štíhlá žena), která stojí vzadu?
3. Nerada piješ _____ (studené pivo).
4. Podáš mi _____ (ten těžký balík), prosím?
5. Dostal jsem _____ (těžký domácí úkol).
6. Děti milují _____ (ona – domácí sýr).
7. Potkali jste _____ (my – veselá sousedka)?
8. Rodiče si chtějí objednat _____ (nějaká zahraniční dovolená).
9. Rádi potkáváme _____ (ten sympatický prodavač).
10. _____ (já – bratr) baví fotbal a hokej.

20. Převeďte do množného čísla: důležitý vodní uzel, dohodnout se s nakladatelem, vyslechnout příkaz, s naším vítězem, cizí časopis, tento účel, s novým ukazatelem, rozpis dodávek, mechanickým Lisem, rozloučit se s přítelem, velký rozdíl, pinit slib, nezapomenutelný dojem, vy-rovnat se s podnikatelem, v tomto jazyce, v studeném potoce, o vašem kolegovi, v kalichu květin, v hrnku — v hrnci, o zpěvavém ptáčku — o španělském ptáčku

21. Utvořte 1. pád čísla množného: publicista, občan, obyvatel, diplomat, voják, atlet, knihař, hráč, badatel, jubilant, bratr, robot, činitel, had, hoch, aktivista, Čech, Ir, Nor, živel, Angličan, soused, letec, ekonom, hlasatel, Ind, panel, ukazatel, program, paradox, plynojem, demokrat, :yklista, fotograf, žokej, horal, fonolog, knihomol, racek, motýl, král, kocour, sysel, datel, holub, lev.

22. Tvořte nominativ a akuzativ plurálu:

(ten starý pán): Jsou to ..., vidím ...

(dobrý učitel): Jsou to ....., vidím

.....

(hezký člověk): Jsou to ....., vidím

.....

(životní druh): Jsou to ....., vidím

.....

(tlustý řezník): Jsou to ....., vidím

.....

(rozbitý kufr): Jsou to ....., vidím

.....

(popsaný sešit): Jsou to ....., vidím

.....

(španělský tanec): Jsou to ....., vidím

.....

(nový mobil): Jsou to ....., vidím

.....

(měděný drát): Jsou to ....., vidím

.....

(bolavý zub): Jsou to ....., vidím

.....

(to krásné město): Jsou to ....., vidím

.....

(zlaté vejce): Jsou to ....., vidím

.....

(pečené kuře): Jsou to ....., vidím

.....

(ta dřevěná židle): Jsou to ....., vidím

.....

(atraktivní dívka): Jsou to ....., vidím

.....

(voňavá svíčka): Jsou to ....., vidím

.....

(špinavá sklenička): Jsou to ....., vidím

.....

(strašidelná dýně): Jsou to ....., vidím

.....

(opuchlá tvář): Jsou to ....., vidím
 .....
 (vypsaná fixa): Jsou to ....., vidím
 .....
 (složité bludiště): Jsou to ....., vidím
 .....
 (milá tchýně): Jsou to ....., vidím
 .....
 (plná krabice): Jsou to ....., vidím
 .....
 (africký buben): Jsou to ....., vidím
 .....
 (prudký svah): Jsou to ....., vidím
 .....
 (sněhová koule): Jsou to ....., vidím
 .....
 (hluchý krtek): Jsou to ....., vidím
 .....
 (zelená kobylka): Jsou to ....., vidím
 .....
 (prázdná třída): Jsou to ....., vidím .....

(skleněná váza): Jsou to ....., vidím
 .....
 (fotbalové hřiště): Jsou to ....., vidím
 .....

23. Převeďte do nominativu a akuzativu plurálu:

Ten slavný herec:

Jsou to ..... Vidím ...

Náš přísný učitel:

Jsou to ..... Vidím

Její sympatický přítel:

Jsou to ..... Vidím

Známý Slovák:

Jsou to ..... Vidím

jeho nová kamarádka:

Jsou to ..... Vidím

.....

stará školní židle:

Jsou to ..... Vidím

.....

mé pohodlné křeslo:

Jsou to ..... Vidím

.....

ten malý hoch:

Jsou to ..... Vidím

.....

mrštný pstruh:

Jsou to ..... Vidím

.....

přátelský Čech:

Jsou to ..... Vidím

.....

mražené kuře:

Jsou to ..... Vidím

.....

čerstvé polotučné mléko:

Jsou to ..... Vidím

.....

tamten drahý sýr:

Jsou to ..... Vidím

.....

hravé kotě:

Jsou to ..... Vidím ...

cizí zlý pes:

Jsou to ..... Vidím ...

24. Tvořte genitiv plurálu:

Bez (ten starý pán) Bez (dobrý učitel) Bez (hezký člověk): Bez
(životní druh): (tlustý řezník): (rozbitý kufr): (popsaný sešit):
(španělský tanec): (nový mobil): (měděný drát): (bolavý zub):
(to krásné město): (zlaté vejce): (pečené kuře): (ta dřevěná židle):
(atraktivní dívka): (voňavá svíčka): (špinavá sklenička): (strašidelná
dýně): (opuchlá tvář): (vypsaná fixa):
(složitě bludiště): (milá tchýně): (plná krabice): (africký buben): (prudký
svah): (sněhová koule): (hluchý krtek): (zelená kobylka): (prázdná třída):
(skleněná váza): (fotbalové hřiště).

25. Tvořte dativ plurálu.

Napiš (kamarád) z výletu. Prodejte (zákazník) zboží. Pomoz (spolužačka) s
úkoly. Přečti (mladší sestra) pohádku před spaním. Dej (pes) jídlo do misky.
Pošli e-mail (učitel. Kup (babička a dědeček) dárek k Vánocům. (Ten člověk)
se nedá věřit. K těmhle (židle) se ten stůl nehodí. Jezdec na koni se blížil k
(les). Vůbec nerozumím (ten matematický příklad).

26. Substantiva v závorce dejte do dativu plurálu.

(sympatický pán) (starší syn) (starý otec) (náš ředitel) (hodný dentista) (přísný
soudce) (tvá dcera) (nové auto) (pilná zákyně) (pohádková babička) (známá
Olga) (šikovná účetní) (školní hřiště) (vlakové nádraží) (magnetická tabule).

27. Převeďte do plurálu.

Moje nejmilejší kamarádky → Půjdu k...

Tvoje malé děti → Půjdu ke...

Jeho zlí psi → Nechod' k...

Tyhle rozečtené knihy → Dnes se budu věnovat ...

Náš rozbitý počítač → chybí monitory...

Pohádkové stavení → Půjdu k...

Tato strakatá telata → Nedávej krmení ...

Mé vysoké kozačky → K se hodí krátká sukně...

Podnikoví ředitelé → Neradíte ...

Velcí optimisté → Smějeme se ...

Šicí stroje → se zlomily jehly...

28. Utvořte 1. pád čísla množného:

publicista, občan, obyvatel, diplomat, voják, atlet, knihař, hráč, badatel, jubilant, bratr, robot, činitel, had, hoch, aktivista, Čech, Ir, Nor, živel, Angličan, soused, letec, ekonom, hlasatel, Ind, panel, ukazatel, program, paradox, plynojem, demokrat, :yklista, fotograf, žokej, horal, fonolog, knihomol, racek, motýl, král, kocour, sysel, datel, holub, lev

29. Dejte do náležitých tvarů:

hovořili o (přítel Karel Bechyně), o (starosta Jiří Keberle), setkali jsme se s (předseda Josef Franta), byl přirovnáván k (Jan Evangelista Purkyně), k (prezident Tomáš Garrigue Masaryk), k (Jan Amos Komenský), dali jsme to panu (Stýblo, Hrabě, Janků), domluvte se s (Ota Máša, Jiří Lhotský, Ilja Bechyně).

30. Utvořte 6. pád množného čísla:

Proutěný košíček, podzemní sklep, mladý hříbek, vratký kajak, malý maňásek, bílý obláček, nový cech, vysoký vrch, žebřinový vůz, velký dům, nový domek, hezký domeček, dřevěný panák, žlutý pantofel, gotický kostel, nevelký městys, říční jez, gordický uzel, prázdný měch, nové šachy, dlouhý vrh, marinovaný slaneček, šedý plech, hluboký džbán, životní krok, malý krůček, dlouhý střechýl, zelený kachel.

PODSTATNÁ JMÉNA RODU ŽENSKÉHO

31. Utvořte správný tvar 2. pádu množného čísla:

Místnosti zdravotních (sestra), výstava (kresba) a (malba), zásoby zlata našich (banka), příprava (volby), světlo plynových (lampa), dostatek masových (konzerva), opakování věčných (pravda), nádhera starých (freska), stávka za zvýšení (mzda), nedívej se mu do (karta), talíř makových (buchta), několik venkovských (tetka), úroda (bulva), sbírka vojenských (přilba), vysílání divadelních (hra), několik evidenčních (karta), mnoho kamenných (bašta), z (korba) terénních vozů, člověk s tváří plnou (jizva), mláďa muži pocházeli z bohatých (rychta), v chrámech jsme obdivovali výzdobu (kruchta).

32. Jména v závorce převed'te do náležitého tvaru:

S (kráva) na pastvu utíkal i náš pes. - Chlapci si hráli se starou (lžíce). - Procházeli vysokou (tráva). - Dívky pilnou (práce) zčervenaly. - Bylo tam lidí jako (moucha). - Nad (skály) kroužil pár sokolů. - Na pole se sneslo hejno (vrána). - Slyšeli jsme (rána) za (rána), - Chlapci seděli na (kláda). - Prožili mnoho hezkých (chvíle). - Slyšeli skřehotání (žába). - Koruny (lípa) zvučely včelami. - Podél cesty stála řada vzrostlých (bříza), - Molekuly pevných látek na sebe působí přitažlivými (síla).

33. Jména v závorce dejte do náležitého plurálového tvaru (uved'te dvojtvary):

O tvých (lest) vím své. Takovým (past) se raději vyhýbám. Dověděli jsme se o četných (oběť). Přemýšlel o dnech strávených v nemocnici: o vysokých (pelest) postele, o holých bílých (zed'), páchnoucích (mast) a různých (nemoc). Nevěřím tvým (řeč), vyhýbáš se nepříjemným (práce). Sklepení se hemžilo (myš). Obhajoval své názory několika (stat) v tisku, ale reagoval i podrážděnými (odpověď) na přímé dotazy. Diskutovali o jeho (práce). Jako předseda má široké (pravomoc). Svou výzvu chtěl předat všem (velmoc). Překvapoval nás svými podivnými (chuť). Nechci se stále vě-

novat takovým (zvěst), ale zcela jiným (věc). Seznámil nás se všemi (práce). Nevěděli jsme, jak zacházet s těmito (směs).

34. Doplňte správné tvary plurálu (skloňování podle vz. píseň, kost).

Trenér v takových bezesných (noc) probírá každý detail. Studenti byli brzy hotovi se svými (odpověď). K závěrečným (část) práce nemáme žádné další připomínky. Do společnosti nosí pánové klasický oblek, ke slavnostním plesovým (noc) patří smoking. Pampeliška pomáhá při chronických (nemoc) kloubů a žlučnickových potížích. Musíme zabránit častým (krádež) . Mnohé městské (čtvrť) byly zničeny při posledním nočním útoku. Na (hráz) rybníka se shromáždily stovky lidí. Ve (zed) stavení se drolil písek. Ve svých (paměť) se často vracel k zážitkům z dětství. Účast na (masáž) byla velice prospěšná. O tvých (lest) vím své. Takovým (past) se raději vyhýbám. Dozvěděli jsme se o mnoha (oběť) . Nevěřím tvým (řeč) .Obhajoval své názory několika (stat) v tisku, ale reagoval i podrážděnými (odpověď) na přímé dotazy. Jako předseda má široké (pravomoc). Svou výzvu chtěl předat všem (velmoc) .

Vypište, ve kterých pádech plurálové deklinace může dojít k tzv. kolísání mezi vzory píseň a kost.

PODSTATNÁ JMÉNA RODU STŘEDNÍHO

35. Doplňte správné tvary:

Po loňském (léto) už nikam nepojedu. - Pozval mě na vycházku po (molo). - Nadšeně vyprávěl o svém (auto). - Cukr se rozpustil v (kakao). - Tužku má vždy v (pouzdro). - Zpíval píseň o (jaro). - Stalo se to na (jaro). - Jeho výklad o (sloveso) byl zajímavý. - Pochutnávali jsme si na (mléko). - V několika (městečko) soutěže již proběhly. - V dlouhých (sucho) popraskala půda. - Odnášeli raněného na (nosítka). - Většina balkánských obyvatel se živí zemědělstvím na malých (políčko). - Pohádka vypravuje o (štěňátko) a (koťátko).

36. Slova v závorce užití v náležitých tvarech ve větách:

sg: v (mléko), ve (jméno), v (jádru), na (jaro), po (jaro), o (mýdlo), v (kukátko), v (lečo)

pl: v (městečko), na (kolečko), o (jablko), ve (středisko)

37. Převeďte do správného tvaru:

Zatmělo se jí před (oči) — v (oči). To všechno se odehrávalo před (naše oči). Radost jí zářila z (oči). Kontrola se nám vymkla z (ruce). Řeknu ti to mezi (čtyři oči). Skočil do toho (rovné nohy). Stáli se (založené ruce). Měl mozoly na (obě dvě ruce). Indové nás vítali se (sepjaté ruce). Dítě lezlo po (kolena — kolínka). Holčička nadšeně tleskala (ruce — ručičky). Stál pevně na (nohy) a na (ramena) nesl celou váhu nákladu. Na (obě ramena) vah visely misky se závažím. Pronásledovala ji svíravá bolest na (prsa).

38. Uveďte správné tvary podstatných jmen *oko, ucho, koleno, rameno*.

Mají uvedená substantiva stejný rod v čísle jednotném i množném?

Zatmělo se jí před (oči), v (oči). Všechno se odehrálo před (naše oči). Chtěl bych s tebou mluvit mezi (čtyři oči). Dítě lezlo po (kolena, kolínka). Na (ramena) nesl celou váhu nákladu. Na (obě ramena) vah visely misky se závažím. Půjdu za tebou třeba po (kolena). Hučelo mu v (uši). Ten hrnec má dvě (ucho). Máš na punčoše (oko). Myslivec objevil v lese pytlácká (oko).

SOUHRNNÁ CVIČENÍ

39. Doplněte náležité spisovné tvary:

Pracoval u nás jen od (leden) do (listopad). Úkol je třeba spinit do (čtvrtek, pátek). Z okraje (les) jsme viděli do (dvůr) velkého (statek). Sděloval nám pravdu. po (kousek). Na zahrádce mi vyrostlo mnoho (plevel). Ve (vlak) se netopí. Neodhazujte papír do žhavého (popel). Od minulého (týden) je nemocen. Mnozí (kněz) byli pronásledováni. Seznámil jsem se s několika (kněz). Jdeme do Divadla (bratr Mrštík — *pl.*). Učili jsme se o panování (kníže) Václava. Znáš jména některých (bájný český kníže)? Četli jsme o (Josef Václav Justin Michl). O (básník Fráňa Šrámek) jsem získal řadu nových poznatků. O (starosta Ivo Poledňa) jsem ještě neslyšel. Důsledkem pádu byl jen otok na (loket).

40. Doplněte náležité spisovné tvary:

(Člověk) byli zachumláni v (kožich). Na (narázník) obou aut byly stopy po srážce. Bedny se zbožím byly vytahovány na silných (popruh). O těchto (hoch) nemohu říci nic špatného. Oba (rodič) jsou velmi mladí. S tvými (rodič) se ještě neznám. U lesa se pásli krásní vraní (kůň). K těm (kůň) se nepřibližuj! Přijel kočár tažený dvěma (kůň). Záleží nám na našich (zákazník). Na (chodník) se tlačily davy lidí. Přišli k nám nezvaní (host). (Husita) svedli řadu vítězných bitev. Naši (atlet) se probjovali na olympiádu, ale (fotbalista) neuspěli.

41. Doplněte náležité spisovné tvary:

Je ta socha z (kámen) nebo (bronz)? Stále se v myšlenkách vracel k právě prožitým (den). (Den) se stále prodlužovaly. (Občan) mají právo volit své zástupce. (Brňan) nejsou spokojeni s úrovní služeb. Bez znalosti cizího (jazyk) se neobejdeš. Musíš se zlepšit v cizích (jazyk). Přineste ještě nějaké (tác). Jsi jako utržený z (řetěz). Drahý (otec)! Děkujeme vám,

pane.(průvodce). Zaříd'te to, pane (správce). Nejoblíbenějšími hračkami mého syna (být) (mariášek).

42. Dopln'te náležíté spisovné tvary:

Nasbírali jsme hodně (houba). Ráda sedávala na návsi pod košatými (lípa). Míst-nost osvětlovalo několik (svíce). Přines ještě pět (lžíce). Chutnají ti jídla ze (sója)? K (sója) můžeš přidat rozmanité přísady. Zeleninová jídla se (sója) jsou zdravá. Chtěl bych se podívat na tvé (skica). Akce se zúčastnilo jen několik (žákyně). Návrh byl předložen všem (velmoc). Otužováním se bráníme (nemoc). Svůj neúspěch připiš na vrub (starost), probdělým (noc) i přetrvávajícím (bolest).

43. Dopln'te náležíté spisovné tvary:

Tihle lidé jsou z naší (čtvrť). Stopy vedly od (trať) až k továrním (zed'). Kbelík mi spadl do (studna). Ve svých (práce) píše často o své (dcera). Ve volných chvílích se ráda věnuje ručním (práce). Strávili jsme tam pět (neděle). V jeho dílech se setkáváme s prostými (lidičky). Letošními (Velikonoce) jsme nebyli nadšeni, ale (Vánoce) nelze nic vytknout. Noviny uveřejnily fotografie obou mladých (paní). Se všemi (pán a paní) se ještě setkáme. Všechny stoly byly zapiněny jeho (věci). Naučil se několika cizím (řeč). Libuje si v nezávazných (řeč). Víno se stáčí do (láhev). Líbí se mi velké námořní (lod'), ale nikdy jsem takovými (lod') necestoval.

44. Dopln'te náležíté spisovné tvary:

V tomto (mýdlo) jsou zvláštní přísady. Smažíš na (máslo), nebo na (sádlo)? Ve (jméno) vznešených idejích se už napáchalo mnoho zla. Píše se v jeho (jméno) -i-? Je to v (jádro) dobrý člověk. V tomto (pravidlo) je chyba. V (budoucno) se chci věnovat (divadlo). Sušené houby namočíme v (mléko). Trápí ho křeče v (břicho). Dovolenu jsme trávili ve známých lyžařských (středisko). Z vyfouknutého (vejce) vyrobíme kraslici. Z vařených (vejce) oloupeme skořápku. Rádi se zbavíme svého (břemeno).

45. Doplněte náležitě spisovné tvary:

Na (temeno) hlavy měl bouli. Na (temeno) okolních kopců ještě ležel sníh. Všechno spočívá na jeho (bedro). Papoušek mu seděl na (rameno). Malá (kotě) si hrála s (koště). Už fouká ze (strniště). V našem městě je řada dětských (hřiště), ale málo (koupaliště). Z posledních tří krásných (léto) máme spoustu fotografií. K (dvířka) byla připevněna závora. Prošli jsme (vrátka) do zahrady. Bratr přišel bez svého (děvče). Topili jsme (uhlí a dříví), ale teď už nám mnoho (uhlí) nezbylo. Byl znám svým pevným (zdraví). Názvy ulic jsou umístěny na (nároží).

46. Doplněte a určete vzor:

a) Zveličovat problém-, mezi pytl-, vnímat všemi smysl-, mířit k cíl-, šperky plýtvat peněz- na různé účel-, dohoda mezi generál-, vzor s motýl-z - mezi sběratel-, saně tažené ps- nebo sob-, slepýš patří mezi plaz-, se-Spaněl-, Rus- a Francouz-, zavolat Karlov-.

b) do Příbram-, z Boleslav- do Bratislav-, pochází z Chrudim-, stěhovali se do Sobslav-. pozdrav ze Šumav-, narodil se v Břeclav-, výstavba Ostrav-, zrychlit chůz-, jít přes mrtvol-, výroba ocel-,

47. Doplněte a určete vzor:

a) z iniciativ- této organizace, to vede ke zvůl-, falešné představ-. z hloub-srdce, velitel je mi to sol- v očích, ve zlých chvíl-ch, pozorovat s nevol-, pokáceli všechny líp-, dali ho do klatb-, dům obuv-, po exploz-, na kraji step, v Litomyšl-, mám na mysl-, příznaky chorob-.

b) Řeka spoutaná zdymadl-, doprava potrub-m, soustřed'ovat úsil- na nevyřešené úkol-, v tomto obdob-, vývoj hospodářstv- s jeho skoky a pokles, krizem- a otřes-, rozdíl- mezi těmito dvěma čísl-, lanov- s plachtam-, seznámit se s díl-, díval se skl-svých brýl-, bavili se kouzl-, plýtvat slov-,

koupat se v Lab-, projížděli mezi pol-a loukam-, řídte se pravidl-, prošli jsme několika údol-m-, břeh porostlý vrbov-m a lískou-m.

48. Jak se skloňují následující jména (v sg., v pl.)? člověk, den, týden, dítě, rodič, host, dveře, dvířka, vrátka, vejce, Vánoce, bedra, rámě, rameno, kněz, kníže, bratr, kůň, korál, loket, léto, rok, neděle, úterý, manžel, nebe, oblak, oko, mikrob, peníz, hmyz, národ, rez, kužel, cíl, práce, nemoc, ruka, berla, země, studna, hřib, lidičky, lýtko, dcera, skica

49. Vlastní jména v závorkách převed'te do náležitých tvarů: Dovolenu jsme trávili v (Jeseníky, Beskydy, Krkonoše, Tatry, Pyšely, 11/lokropsy). Letos se chceme podívat do (Kárlovy Vary, Sedlčany, Jince, Chrudim). Nevíte, prosím, jak se dostanu do (Košíře, Vysočany, Nusle, Mělník, Písek)? Konečně jsme se blížili k (Benátky, Tatry, Krkonoše, České Budějovice, Kraslice, Hranice, Nové Dvory, Mosty, Lešany, Lažánky). Rozloučili jsme se s (Poděbrady, Teplice, Med-lánky, Sedlčany, Sušice, Jince). Pojedeme do (Vrchlabí, Jablonné, Pustá Rybná, Telecí, Meziříčí).

50. Do následujících vět doplňte postupně jména: Skácel, Škvorecký, Hrabě, Uhde, Blatný, Diviš, Mňačko, Klíma, Krejčí, Nohavica, Nos, Palivec, Aškenazy, Petrů:

Mluvili jsme o panu

Potkali jsme pana

Věřili jsme panu

Vítáme vás, pane

Setkali jsme se s panem

Odešli jsme od pana.....

SKLOŇOVÁNÍ PŘEJATÝCH PODSTATNÝCH JMEN

51. Doplněte náležitý tvar:

Do dvou (akvarium) dal rybičky. O jeho (dramata) si vypravěli po celem městě. Koupil dětem dva (globus) . Přednášky se konají v několika(cyklus) . Musíme se domluvit na stejnem (datum) . Kamarad ma sbirku kvetoucich (kaktus) . Nepovažuji se za (genius). Děti měly v (album) obrazek (brontosaurus) . V příštím (stadium) musíme stanovit přesna (kriterium) . Seznamil nas se svymi (idea). Ktera ulice vede do (centrum) ? O tomto (tema) jsme ještě neuvažovali. Kupte si oběd v (bufet) . Zavazadla si uložte do (kupe) . Brzy se sešli ve (foyer) . Pojedeme na vylet na (kanoe) . Pěstujeme take několik (fikus) a vzacne (citrus)

52. Slovo v závorkách užit v náležitých tvarech: Děti měly v (album) obrázek (brontosaurus). Přednášky probíhají v několika (cyklus). Musíme se dohodnout na stejném (datum). V (akvárium) nebyla jediná rybička. Sestra pěstuje různé rostliny, kromě několika (fikus) má i vzácné (citrus). Má i sbírku kvetoucích (kaktus). Chodíš rád do (cirkus)? Nepovažuji se za (génus). V tomto (stadium) je třeba stanovit přesná (kritérium). Během (studium) jsme navštívili řadu (muzeum). Ve (vakuum) vydrží potraviny déle čerstvé.

53. Slovo v závorkách užit v náležitých tvarech:

Seznámil nás se svými (idea). Ty se však od mé (idea) lišily. Pojedeme na výlet na (kánoe). Začala jsem zpívat se svou kamarádkou v (duo), teď budeme konkurovat ostatním (duo) ve škole. Která ulice vede do (centrum)? Vědci předpovídají změnu (klíma). O tomto (téma) jsem ještě neuvažoval. Byli jsme spokojeni s včerejším (finále). Koupíme si svačinu v (bufet). Vezmu si jen kousek rybího (filé). Libuje si v přepychu a (luxus). Sejdeme se ve (foyer). Zavazadla si dejte do (kupé).

54. Jména v závorkách dejte do náležitých tvarů: Četli jsme o (Ikaros, Paris, Odysseus, Pallas Athéna). Vzpomeňte na (Herodes, Hérakles, Prométheus, Sysifos). Četli jsme (Ovidius, Aischylos, Vergilius, Sofokles). Líbí se mi hudba (Čajkovskij, Verdi, Ludwig van Beethoven, Wolfgang Amadeus Mo-zart). Ptali se mne na (Kramerius, Mathesius). V naší knihovně najdete (Moliére, Goethe, Hugo, Dante, Rilke, Verne, Iliescu), ale i (Volker, Tolstoj, Majakovskij). Obdivovali jsme díla (Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti).

55. Slova v závorkách dejte do správných tvarů.

Ve škole jsme se učili o (Nero, Odysseus, Paris, Cicero, Pallas Athéna a Herakles). Nezapomeňte na (Hippokrates, Ikaros, Kolumbus, Sysifos, Vergilius). Líbí se mi hudba (Čajkovskij, Verdi, Ludwig van Beethoven, Wágner). Četli jsme knihy (Moliére, Verne, Dante, Heine, Hugo).

Obdivovali jsme díla (Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti).

Ptali se nás na (Kramérius, Mathésius, Volker, Mendel). V naší knihovně najdete (Rilke, Iliescu, Tolstoj, Majakovskij, Nietzsche, Slowacki).

56. Cizí jména vlastní: doplňte správné tvary:

1. Nejraději mám opery (Georges Bizet) a (Wolfgang Amadeus Mozart). 2. Několik slavných oper vzniklo podle předloh (Johann Wolfgang Goethe) 3. O (Fjodor Michajlovič Dostojevskij) jsme se už ve škole učili. 4. Vícekrát bylo zpochybněno autorství děl připisovaných (William Shakespeare) . 5. Proti dílům (Édouard Manet) se bouřlivě stavěli nejen kritici, ale i mnozí lidé.

57. Cizí jména vlastní: doplňte správné tvary: 6. O (Niccolo Paganini) se traduje mnoho historek, dnes ale nelze zjistit, jestli stojí na skutečných základech. 7. V (Severní Korea) jsou soustavně porušována lidská práva. 8. Mnohé z života (Gaius Julius Caesar) je nám známo z jeho vlastních Zápisků z vojenských tažení. 9. Dílo (Marcus Tullius Cicero) mělo v dějinách evropské civilizace mimořádný význam. 10. Symbolem (Zeus) byl orel, svazek blesků a žezlo. 9. Dílo (Marcus Tullius Cicero) mělo v dějinách evropské civilizace mimořádný význam. 10. Symbolem (Zeus) byl orel, svazek blesků a žezlo.

PŘÍDAVNÁ JMÉNA - ADJEKTIVA

DEFINICE:

- Přídatná jména vyjadřují vlastnosti podstatných jmen (milá dívka, černý pes, kvetoucí louka, něžná krása).
- Jsou to slova ohebná, skloňují se.
- S podstatnými jmény, na nichž závisí, se shodují v rodě, čísle a pádě (hnědý kůň, hnědá kráva, hnědé štěně, hnědá štěňata, hnědým štěňatům)

URČUJEME

ROD - shodují se s rodem, číslem a pádem podstatného jména, na němž závisí

ČÍSLO

PÁD - tvrdá přídatná jména

VZOR - ve tvaru složeném - **mladý, mladá, mladé**
- ve tvaru jmenném - **mlád, mláda, mládo**

- měkká příd. jména - **jarní, jarní, jarní**

- přivlastňovací příd. jm. - **otcův, otcova, otcovo**
- **matčín, matčina, matčino**

- **tvrdá** 1.pád j.č.koncovky: -ý, -á, -é (zlý muž, zlá žena, zlé dítě)

- **měkká** - 1.pád j.č.koncovka -í

(psí ocas, psí bouda, psí oko)

- **přivlastňovací**

STUPEŇ

1. stupeň pozitiv

rychlý vděčný prudký hezký

2. stupeň

komparativ

(-ejší, -ější, -ší, -í)

rychlejší

vděčnější

prudší

hezčí

3. stupeň

superlativ

(nej-)

nejrychlejší

nejvděčnější

nejprudší

nejhezčí

Nepřavidelné stupňování

dobrý - lepší,

zlý - horší,

velký - větší,

malý - menší.

Třídění adjektiv:

1. podle významu *kvalitativní (jakostní), kvalifikační, deskriptivní, relační (vztahová)*

2. podle tvarů skloňování *A) složené: tvrdé — mladý, měkké — jarní;*

B) jmenné — šťastný, C) smíšené: přivlastňovací adj. — otcův matčin

Stupňování adjektiv:

1. stupeň (pozitiv) — krásný, mladý, trpký
2. stupeň (komparativ) — krásnější, mladší, trpčí
3. stupeň (superlativ) — nejkrásnější, nejmladší, nejtrpčí

1. Roztříd'te adjektiva; posud'te, zda se stupňují: snadný, prostý, vejčitý, divoký, válcovitý, dřevnatý, bradatý, žlutý, zdravý, tvrdý, ma-sitý, masový, kučeravý, lesní, zdejší, pražský, hřející, hřejivý, zimní, únorový, nový, starý, dobrý, zlý, veselý, pyšný, nemocný, nynější, loňský, rybí, otcův, dětský, prací, bolestný, hrdinný, hravý, pitný, neviditelný, jiskřící, schovaný, kratičkový, velikánský, překrásný, účelný, časný, dílenský, šípkový, světový, nářad'ový, rybnatý, olověný, ab-solutní, balicí

2. Určete druh skloňování adjektiv (jmenné, složené, smíšené).

Laskav, hravý, pamětliv, nemocný, liščí, lila (odstín), sestřin, roven, fér (jednání), včerejší, Havlíčkův, Jitčín.

3. Od následujících substantiv tvořte adjektiva a spojte je se substantivy muž. r. živ. v nom. pl.:

Aljaška Bílovice Blansko Brandýs Bzenec Čech Čejč černocho město zahradník Dobříš Francouz Hatě Hradiště Jevíčko Krkonoše Kroměříž Nálněš' Nové Město Praha Radhoš' Rakovník Sibiř Slezsko Sušice Telč Třebíč Tunis Unhoš' Zábřeh Žabovřesky.

4. Utvořte 2. stupeň adjektiv:

snadný nízký blízký měkký kluzký lehký těžký řídký prudký hezký tenký vlhký smělý mokrá krutý jednoduchý tuhý drahý břitký hebký prostý sladký tichý úzký vysoký zadní hluboký hluchý krátký křehký mělký křepký trpký slabý přátelský suchý učitelský vědecký maličkový

5. Utvořte druhý stupeň přídavných jmen (pokud je to možné).

Blízký, břitký, český, daleký, hebký, hezký, hladký, hluboký, kluzký, krátký, krotký, křehký, lehký, lidský, měkký, mělký, nízký, prudký, tenký, trpký, úzký, vysoký, drahý, hluchý, jednoduchý, hnědý, hustý, chudý, krutý, dobrý, tmavý, zlý, tvrdý, plachý, tichý, bílý, slibný.

6. Přídavná jména/příslovce doplňte podle schématu:

1. ....než
2. ....ze všech/všeho.
- Můj muž je štědrý. 1. ....než
.....
2. ....ze
všech/všeho.
- Kabát za výlohou je drahý. 1. ....než
.....
2. ....ze
všech/všeho.
- Ten kluk je vysoký. 1. ....než
.....
2. ....ze
všech/všeho.
- Naše chalupa je daleko. 1. ....než
.....
2. ....ze
všech/všeho.
- Na jihu je teplo. 1. ....než
.....
2. ....ze
všech/všeho.
- Tvoje holka je hezká. 1. ....než
.....
2. ....ze
všech/všeho.
- Ta paní je stará. 1. ....než
.....
2. ....ze
všech/všeho.
- Blondýny mají světlé vlasy. 1. ....než
.....
2. ....ze
všech/všeho.

Je mi chladno. 1. ....než
.....
2. ....ze
všech/všeho.
Daři se mi dobře. 1. ....než
.....
2. ....ze
všech/všeho.
Miminko je milé. 1. ....než
.....
2. ....ze
všech/všeho.
Nový student se tváří sympaticky.
1. ....než .....
2. ....ze všech/všeho.
Dítě je hladové. 1. ....než
.....
2. ....ze
všech/všeho.
Výsledek testu byl špatný. 1. ....než
.....
2. ....ze
všech/všeho.
Bezdomovci jsou chdí. 1. ....než
.....
2. ....ze
všech/všeho.
Vánoční stromeček je krásný. 1. ....než
.....
2. ....ze všech/všeho.

7. Doplňte tvary adjektiv: Památky z doby (Hus), za (Karel) panování, k (starosta) domu, na (Karel) friosbě, v (Puškin) muzeu, z (Mojmír) náměstí, k (Bakala) nábřeží, úryvek z (Čapek) díla, v (Dvořák) hudbě, v (Brožík) síni.

8. Utvořte správné tvary posesivních adjektiv + použijte je ve větách:

Petr (stůl)	Simona (kniha)	Jan (dcera)	Radka (židle)
Marie (matka)	Rudolf (auto)	Lucie (rodiče)	bratr (ponožky)
sestra (přítel)	manžel (dcera)	sousedka (židle)	prodavačka (pokladna)
ředitel (autorita)	snacha (dítě)	Žofie (sešit)	

kamarád (štěně) kamarádka (kočka) babička (vyprávění) dědeček (fajfka)
šéf (nařízení) Karel (mosty) Hanka (sklenice) spolužák (počítač)
student (vysvědčení) žena (čokoláda) námořník (lod')
zelinář (pomeranče) zahradnice (květiny).

9. Následujících jmen užit ve větách v různých pádech: Františkovy Lázně, Kardašova Řečice, Sezimovo Ústí, Havlíčkův Brod, Králův Dvůr, Karlovy Vary, Vlachovo Březí; Jiráskův Hronov, Haškova Lipnice, Šrámkova So-botka; Tylovo náměstí, Masarykova ulice, Havlíčkovy sady, Vodičkova ulice, Karlův most, Vrchlického nábřeží

10. Doplněte: nevi-ý člověk, nejsou vi-i, zahynuli nevi-ě, je to moje vi-a, nejsem tím vi-en, kdo jsou praví vi-íci; vi-ý kraj, vi-á réva, nové vi-ice

11. Následujících slov užit ve větách: pinicí — pinící hasící — hasící honící — honící balící — balící kropící — kropící pečící — pečící hrací — hrající obráběcí — obrábějící visací — visící sedací sedající — sedící

8. Následujících výrazů užit ve větách v platnosti substantiva a adjektiva: cestující, pokladní, vrchní, dovolená, raněný, postižený, nájemné, zlatý, nemocný, starý, taneční, hovězí, národní, příbuzná, známý, pohřešovaný, přepadený, utonulý, barevný, svobodný, nezaměstnaný.

12. Doplněte správně -ný/ -ní:

Srdeč _ pozdrav, srdeč ____ potíže, srdeč _____ dopis, srdeč infarkt; zábav _____ společník, zábav ____

pyrotechnika, zábav _____ podnik; živel _____ vývoj, živel katastrofa, živel _____ pohroma, živel _____ síla

ohně; škod událost, škod náhrada, škod. průběh, být škod

13. Převeďte do množného čísla:

Maličký chlapec, vlašský zpěvák, český básník, mužský potomek, pražský student, kněžský seminarista, otrocký sluha, krkonošský obyvatel, blízký příbuzný, slizký had, slezský přítel, miloučkový psík, řecký dramatik, pekařský učeň, tuniský občan, kazašský přítel, lednický páv, hustopečský zemědělec, eskymácký sob, irkutský obyvatel, africký slon.

ZÁJMENA

Třídění zájmen: *osobní, rodová, přivlastňovací, bezrodá, ukazovací, tázací, vztažná, neurčitá, záporná, vymežovací*

ZÁJMENA - PRONOMINA	
Definice	
	- Zájmena zastupují podstatná jména nebo na ně ukazují. - Jsou to slova ohebná, skloňují se.
URČUJEME:	
a) PÁD	
b) ČÍSLO	
c) ROD	
d) VZOR	- bezrodá (já, tv, mv, vy, se) - mají zvláštní skloňování - rodová - zájmenné skloňování - tvrdý vzor ten - měkký vzor náš - složené skloňování mladý, jarní
e) DRUH	- osobní: já, ty, on, ona, ono, my, vy, oni, ony, ona, zvrátne se - přivlastňovací: můj, tvůj, jeho, její, náš, váš, jejich, zvrátne svůj - ukazovací: ten, tento, tehle, onen, takový, týž, tentýž, sám - tázací: kdo, co, jaký, který, čím - vztažná: kdo, co, jaký, který, čím, jenž - neurčitá: někdo, něco, některý, nějaký, něčí; ledakdo; kdokoli; kdosi, cosi, kterýsi, jakýsi, čísi; leckdo, lecco, leckterý; každý, všechen - záporná: nikdo, nic, nijaký, ničím, žádný

Skloňování: zájmenné — ten, náš, adjektivní — jaký, takový, žádný, ..., její, čím, ... zvláštní — já, ty, my, vy, on, se, kdo, co.

1. Vyhledejte zájmena a určete jejich druh: Pamatoval si ji jako batole a ona se ho teď ptá na jeho vzdělání, na prostředí, ve kterém žil, na všechny funkce, jež v minulosti zastával. Vzhledem k tomu, v jakém jste stavu, se vy sám musíte rozhodnout. My s ním nemluvíme. Kdo z nich s tím začal? Dívali se na sebe, jako by nikdo z nich o ničem nevěděl. Kýho výra, kam se poděl? Každý se ptal, kdo byl onen mladý muž, jemuž tu kdosi nechal nějaký balíček. Všichni ho pozorovali, to mu bylo jasné. Tys mi neřekl, oč jste se vsadili. Nač ti to bude? Ten náš pes, co ses na něj ptal, je jakýsi nesvůj. Dívá se na mne těma svýma smutnýma očima, otáčí je za mnou, mně samému je ho líto. Kde je máš, ty své kamarády, cos je k nám pozval?

2. Doplňte správné tvary zájmena já. Kde je to možné, užití dvojích tvarů: Líbí se ... tady. ... se tu ale nelíbí. — Dej pozor, ať ... to nerozbiješ. — Mluvili o ..., ale ne přede .... — Pro ... za ... si dělej, co chceš. — ... se to netýká, ... nikdo nepozval. — ... se zdá, že jsem to už někde viděl. — Zdá se ..., že už jde. — Určitě vím, že ... viděl, volal na ..., ale pak ... utekl. — Pokoušel se ... najít. — ... jen tak něco nerozhází. — Chtěli jste ... naučit zpívat, ... to ale nebaví, ... to nikdy nešlo. — Jděte tam zatím beze ... . O ... se nestarejte. — Záleží mu na ... .

3. Doplňte správný tvar zájmena:

1. Nechce se ..... (já) učit.
2. O ..... (oni) nepadlo ani slovo.
3. Mamince se polévka povedla, uvařila ..... (ona) dobře.
4. Srdečně ..... (vy) vítáme.
5. Bylo ..... (my) potěšením.
6. .... (ty) se to řekne.
7. Pro ..... (já) za ..... (já).
8. Dala ..... (on) jablko.
9. .... (ony) nic nepohne.

10. Nedá bez ..... (ono) ani ránu.
11. Starej se o ..... (se).
12. Půjčil ..... (ona) korunu.
13. Dítě je opuštěné, nikdo se o ..... (ono) nestará.
14. .... (já) to nebaví.
15. Nic o ..... (ona) nevím.
16. Tady nejde o ..... (já)!
17. Národ ..... (se).
18. Bez ..... (oni) nemůžeme začít.
19. Srdce ve ..... (já) prudce bije.
20. S .....(vy) je to těžké.

4. Uved'te zájmena do správného tvaru:

Sešity (*můj*) přítel, vzkaz pro (*tvůj*) kolegyni, mnoho (*tvůj*) přátel, Honza se (*svůj*) dívkou, Jirásek ve (*svůj*) spisech, (*tvůj*) nové album známek, vezmi si (*můj*) knihu, plány pro (*tvůj*) dovolenou, (*tvůj*) slavní předkové, se (*svůj*) metodami. S (*náš*) školou, setkání s (*váš*) přítelem, nejen pro (*náš*) přítelkyni, hřiště za (*váš*) školou, vzpomínky na (*náš*) dovolenou, provoz na (*náš*) silnicích, lesy za (*váš*) vesnicí.

5. Doplňte správný tvar zájmena:

- 1) ..... (to) nic nezkazíš.
- 2) S ..... (onen) člověkem se bavit nebudu.
- 3) Mluví o ..... (samé) nesmyslech.
- 4) Bez ..... (takové) vymožeností se obejdu.
- 5) ..... (tyhle) botám už oprava nepomůže.
- 6) Zabývali jsme se ..... (táž) věci jako včera.
- 7) Udělat ..... (takový) dítěti radost je velice těžké.
- 8) Měla malé šedé oči, pod ..... (ony) očima roztomilý nos.
- 9) Bratry jsme našli doma ..... (samí).
- 10) Pohladil ji ..... (tytéž) rukama, které dovedly tak ubližovat.

6. Doplňte správné tvary:

1. Včera jsem potkal (tamta zajímavá dívka).
2. Bez (toto staré auto) nemůžu nikam jet.
3. Bydlím na (tahle studentská kolej)
4. Nespadni do (ta hluboká jáma)
5. Štěně si hraje s (naše malé kotě).
6. Našel jsi už (ten ztracený klíč) ?
7. Napiš dopis (tamten starý strýc)
8. Četla knihu od (tento slavný spisovatel)
9. Cvičím v (tamto moderní fitko)
10. Nemluvil jsi s (tento cizí člověk) ?

7. Doplňte tvary zvrátneho zájmena s předložkou nebo bez ní: To se rozumí samo .... Přineste si ... občanský průkaz. — Vezmi mne ... do kina. — Celou noc ... neklidně házel. — Chce být stále sama ... . — Jsem sám ... spokojen. Hni . — Mluví sám . — V této roli byl sám ... . — Samo ... se to nevyřeší.

8. Doplňte správný tvar zájmena:

1. O ..... (vaše) zahradě jsem toho mnoho slyšel.
2. Na ..... (naše) třídu nikdo nemá.
3. .... (má) práci nikdy neodbývám.
4. Jel se autobusem s ..... (tvá) matkou.
5. .... (její) úsměvu se nemohu nabažit.
6. Viděl jsem to ..... (své) očima.
7. Bavili se o ..... (jejich) kamarádovi.
8. Někdo odvedl ..... (tvůj) psa.
9. Bojím se o ..... (jeho) zdraví.

10. Cení si ..... (moje) nápadů.

9. Doplňte správné přivlastňovací zájmeno. Je-li to možné, užití různých zájmen a vysvětlete případné významové rozdíly: Víš něco o ... přátelích? Obrát se na ... rodiče. Rodiče se mají zajímat o budoucnost ... dětí. Dne 28. března slaví učitelé ... svátek. My s nimi také oslavíme svátek. Měl byste stát za ... slovy. Chceme slíbit všem ... dětem, že budou žít v míru. Před-seda byl zproštěn ... funkce. Porad' se o tom s ... bratrem. Děkujeme za blahopřání k ... sňatku. Bohužel nemůžeme přijmout vaše pozvání na ... chatu.

10. Doplňte správný tvar zájmena:

1. .... (čí) psa to vedeš?
2. O ..... (copak) ten film je?
3. .... (který) jídlu dáš přednost?
4. .... (co) se to týká?
5. .... (jaké) rukama to na mě saháš?
6. O ..... (čí) očích sníš?
7. .... (které) květiny máš nejraději?
8. .... (kdože) to vyhlížíš?
9. .... (jaké) problémy se teď zabýváš?
10. Po ..... (kdo) se ti nejvíc stýská?

11. Doplňte správný tvar zájmena:

- 1) S ..... (nic) nehýbejte, dokud nepřijede komisař.
- 2) Já ..... (nikdo) neobviňuji.
- 3) O ..... (žádný) problému nevím.
- 4) Díval se na mě takovýma ..... (nijaké) očima.
- 5) Ten dort ještě ..... (žádné) dítěti nechutnal víc.
- 6) Nedělal si z toho ..... (pranic).
- 7) Dnes nečekáme ..... (žádné) návštěvy.
- 8) Já už se nedivím ..... (nic).

- 9) ..... (žádné) rukama jsme nepotřásli.
10) Raději neutíkej k ..... (ničí) automobilu.

12. Zájmena týž, tentýž dejte do náležitého tvaru: (Tentýž) žáci za (tatáž) podmínek dospěli k (totéž) řešení. Večeříme vždy v (táž) dobu. Setkali jsme se s (týž, tentýž) mužem a (táž, tatáž) ženou jako minule. Vychá-zím z (tentýž) předpokladů jako vy. Všichni mají (totéž) práva a (tatáž) povinnosti. Utáboříme se na (totéž) místě jako jindy. Stalo se to v (táž) hodinu. Navštívili nás dvakrát v (tentýž) týdnu. Proč chceš stále mluvit o (totéž) tématu s (tentýž) lidmi? Musíš se na (táž) věc dívat z (totéž) hlediska, (totéž) očima, abys došel k (tentýž) závěrům. Ptal jsem se (tentýž) muže, zda ho napadli (tentýž) psi.

13. Zájmeno který nahrad'te správnými tvary zájmena jenž: Ten muž, o kterém vám chci vypravovat, vykonal skutky, které se vryly do paměti všech lidí, kteří se událostí účastnili. Paní učitelka, která byla vždy laskavá a kterou jsme proto milovali, znamenala pro nás autoritu, které jsme byli ochotni se podřídit. Potkal jsem dívku, kterou jsem znával kdysi. Žena, které jsem se svěřil, mi pomohla najít muže, kterého jsem hledal. Peníze, kterými jsem chtěl splatit dluh, mi ukradl zloděj, kterého policie nevypátrala. Díval jsem se do tmy, která nás obklopovala, dokud jsem nezaslechl zvuk, na který jsem čekal. Tím zvukem, který mne vyburcoval ze snění, bylo vzdálené zapísknutí lokomotivy, která se blížila k městu. Lidé, kteří se k místu nehody seběhli, se snažili ze všech sil pomoci. Moji přátelé, kterým jsem důvěřoval, mne neopustili.

14. Doplňte správný tvar zájmena:

- 1) Ten, ...(kdož) jsem čekal, nepřišel.
- 2) Maminka, pod .....(jejíž) rukama vykvetlo tolik růží, byla pobledlá.
- 3) Pohlédl na své ruce, ... (jež) se živil celý život.
- 4) Prý je nejsilnější. ....(což) se samozřejmě nedá věřit.

- 5) Víáme vás, ... (kdož) se podařilo najít cestu k nám.
- 6) Obviněný se dopustil podvodu, ... (což) se dopustil trestného činu.
- 7) Ten člověk, ... (jenž) znám, zemřel.
- 8) Je to problém, o ..... (který) mnoho nevím.
- 9) Řeknu to tomu, ... (kdo) můžu vždycky věřit.
- 10) Lidé, o ..... (již) je řeč, jsou právě v cizině.

15. Doplňte tvary zájmena VŠECHEN:

Těmi (všechna slova) nic neřekl. Podívej se do (ty všechny knihy). Viděl jsem (ta všechna krása a mládí). Miloval jsem (to všechno místo). Měli společnost bez (všechny dámy). Jdi ke (všichni čerti)!. Vyžehlila límečky na (všechny košile). Udělal to bez (všechny ceremonie). Byt byl vybaven (všechn komfort). Ty můžeš za (ta všechna bolest). Sešel se tam se (všichni páni). Viděl jsi (všichni ti lidé)? Dokázal to udělat bez (všechna škoda).

ČÍSLOVKY - NUMERALIA

DEFINICE:

Číslovky jsou slova významu číselného. Označují počet, pořadí, druh, násobenost nebo podíl.

Jsou to slova ohebná, skloňují se.

URČUJEME:

PÁD

ČÍSLO

ROD

VZOR - základní

- jeden jako ten (zájmenné skloňování)

dva, oba: 2. a 6. pád - dvou, obou

3. a 7. pád - dvěma, oběma

-tři, čtyři podle vzoru kost:

7. pád - třemi, 2. pád - čtyř

-sto (město), tisíc (stroj), milion (hrad), miliarda (žena)

- **řadové**

- podle vzorů příd. jmen: jarní (třetí), mladý (pátý)

- **druhové**

- podle vzorů příd. jmen jarní (trojí), mladý (paterý)

- **násobné**

zakončené na -krát (třikrát): neskloňují se

zakončené na -násobný (trojnásobný): podle mladý

DRUH

	určité	neurčité
- základní	tři, pět	několik, málo
- řadové	třetí, pátý	několikátý
- druhové	trojí, paterý	několikery
- násobné	třikrát, pětkrát	několikrát, několikanásobný

určité pět, paterý, pateré, patero, pěťice, pátý, pěťkrát, pěťimilionový,
oba jediný, pěťina (bez počítaného předmětu)

základní, souborové, druhové, řadové, násobné,

neurčité několik, několikery, několikere, několikero, několikátý,
několikrát, několikamilionový.

Skloňování číslovek adjektivní:

tvrdé: druhý, čtvrtý, dvojnásobný, ...

měkké: první, tisící, dvojí, ...

kombinované: dvoje, paterý,

zájmenné: jeden

substantivní: sto, milion, tisíc, polovina, čtvrt, čtvoro, ..

zvláštní: tři, čtyři dva, oba 5-99, kolik, mnoho:

2 tvary nesklonné: půl, čtvrt, pár, sto.

1. Roztříd'te číslovky na určité a neurčité, určete jejich druh: šestý, sto, trojí, několikero, pěťice, osma, málo, dvacet, troje, tisící, několik, druhý, paterý, několikrát, kolik, dvojnásobný, mnohamilionový, devítina, mnoho, pětadvacetkrát, pár, trojka, stovacetitísíkový, devatero, kolikátý, polovina, kolikerý, oboje, oba, jedinkrát, první, miliarda, dvě stě čtyřicet sedm, tisícový, jediný určité: neurčité.

2. Posud'te slovnědruhovou platnost označených výrazů: Stalo se to jednoho letního dne jen několik kroků od našeho domu. - Byl jednou jeden král. - Všichni pracovali, jedni počítali příklady, druzí se učili slovíčka. - Zůstaly tu jen jedny klíče. - Říkám vám to stokrát. - Ptala se mne na to jedna paní, ale už odešla. - To se mi dvakrát nezdá. - Sešlo se tam moře lidí. -. Ty a Petr, vy jste ale podařená dvojka. - Platil jsem stovkou, a vrátili mi jen pár drobných mincí. -- Na vysvědčení měl čtyři dvojky. - Domáci vstřelili branku až na konci první půle.

3. Doplňte vhodné tvary číslovek *dva, oba, tři, čtyři*.

Na (oba) březích rostly vysoké topoly. Přiznám se, že (oba) otázkám jsem nerozuměl. Úřední hodiny jsou dnes od (dva) do (čtyři). Stál jsem pevně na (oba) nohou. Zkoušeli jsme otevřít dveře (dva) klíči. V tomto případě vlastně hrají (dva) proti (tři). To bych neudělal ani (čtyři) rukama. Říká se, že (dva) pánům nelze sloužit. O (oba dva) městech jsme se učili v zeměpise. (Tři) ranami ho srazil k zemi. Mezi těmito (dva) body ved'te přímku. Nemohu přece najednou mluvit se (tři) lidmi. Celou záležitost shrnul do (dvě, tři) bodů. Počítali jsme se (čtyři) minutami odpočinku. (Dva) členům družstva se to podařilo. Řekl to (dva, tři, čtyři) slovy.

4. Uved'te do správného tvaru: úřední hodiny jsou pouze od (dvě) do (čtyři). -- Udělej to, než napočítám do (tři). -- Na (obě dvě) stranách byl jeho podpis. - Přistoupil k (dva) neznámým lidem. - Úkol byl spiněn jen ze (dvě, tři, čtyři) pětín. - Celou záležitost shrnul (dvě, tři) větami. - Slyšeli jsme o (dva) chlapcích, kteří před (dva, tři) dny zmizeli. - Řad'te se po (dva, tři, čtyři). - Od (dvě, tři, čtyři) hodin na tebe čekám. - Zachytil jsem se (obě ruce) (tři) vyčnívajících tyčí. - Povídali jsme si s (dvě) dívkami.

5. Doplňte vhodné tvary číslovek *dva, oba*: - Výstava je společným dílem ... bratrů. - Mirka šla s ... kamarádkami do kina. - Držel jsem se zábradlí ... rukama. - Stál jsem pevně na ... nohou. - Stůl stál pevně na ... nohách. - Zkoušeli jsme otevřít dveře ... klíči. - Jen ... z nás se podařilo závod dokončit. - ... zdravým členům družstva se to podařilo.

6. Doplňte správné tvary číslovky *sto*.

Dvě (sto) diváků odešlo už před koncem zápasu. Jak jsi přišel ke (sto) korunám? V knihovně mám asi tři (sto) detektivek. Ze (sto) padesáti uchazečů bylo přijato jen šedesát. Bez (sto) korun se snad ještě obejdu. Oprava auta nás stála dvě (sto) korun. Ke dvěma (sto) fanouškům domácích se připojilo tři (sto)

fanoušků hostujícího mužstva. Zloděj obral stařenku o pět (sto) korun. Ze (sto) případů jen jeden končí smrtí.

7. Přečtěte správně (kde je to možné, vyslovte více způsoby): Posledními 225 (koruna) jsem uhradil předplatné časopisu. — Při neštěstí (přijít) o život 21 (cestující). — V sále (být) 333 (sedadlo). — Do jednoho vozu se vejde právě 81 (koš a bedna). — Počet dopravních nehod se zvýšil o 24% a množství vážných zranění o 31%. — Nový úsek dálnice měří 52.4 km. — Diskutovali jsme s (mnoho mladých lidí). — Přijel jsem domů s (tisíc korun) v kapse. — Co si počnete s (vyhra-ných 257 tisíc korun)? — Pořídil jsem to všechno s (dvě stě korun). — Zajistili jsme (tři sta rekreatů) pobyt u moře. — Loni byl dokončen objekt s (282 chat). — Při srážce se potopila loď s (12 786 tun) nákladu. — Po odečtení (2 004 koruny) zbývá doplatit částku ve výši (29 556 korun). — Silnice se opravuje v úseku mezi 269. a 271. kilometrem.

Napište slovy jako číslovky základní a řadové: 131 1 325 2 438 31 129 100 000.

8. Číslice v závorkách nahrad'te správnými číslovkami: V místnosti byla (2) okna a (2) dveře. Za (9) horami a (9) řekami žije starý král, který má (3) syny. K zakleté princezně se dostanete (3) cestou. Ve skříni byly (2) boty, (5) kalhoty, (3) rukavice a (10) šaty. Bratr má (2) housle. Hrajeme se sestrou skladbu pro (4) ruce. V bytě máme (3) hodiny, všechny ukazují (3) hodiny. (2) prázdniny/Vánoce/týdny jsme prožili na horách. Zájmeno já má ve (3) pádech (2) tvary. Koupili jsme (2) mouku, (3) maso. K obědu nám stačí (4) větší brambory.

9. Užijte v různých tvarech (G, D, L,I) ve větách: obě tvé malé děti dva mé obrazy tytéž dvě dcery své malé uši tytéž modré oči dvoje nové kalhoty troje velké dveře dvojí dětské oči.

10. Výrazy v závorce postupně dosazujte do vět:

Na ulici stálo pět lidí (tři, šest, mnoho, několik, jeden, dva, málo). - Máme doma jednu gramofonovou desku (několik, dvě, šest, mnoho, dvacet, málo, stovky, spoustu). - Vlak odjel za dvě hodiny (sedm, půl, osm, čtvrt, několik, tři, pět, dvě, jedna). - Zbylo tam kus chleba (čtvrt, dva, pět, čtyři, několik, trochu, šest, tolik, tři).

11. Výrazy v závorkách uveďte ve správných tvarech:

Do (kolik) jste napočítal? - Po (tolik let) ho nepoznala. - Bojovali v (mnoho bitev). - Rozdělila dort na (několik částí). - Vrátil se jen s (několik korun). - Spokojte se s (málo). - Bylo jich bez (málo) sto. - Díval se na to z (mnoho strana). - To lze říci jen o (málo lidí). - Dival se na to z (několik různých hledisek). - Vyber si z toho (málo) množství. - V (kolik) letech ovdověl?

SLOVESA - VERBA

DEFINICE		
<p>- Slovesa vyjadřují činnost (pracovat), stav (ležet) nebo změnu stavu (zčervenat).</p> <p>- Jsou to slova ohebná, časují se.</p>		
URČUJEME:		
a) OSOBU	<p>1. já</p> <p>2. ty</p> <p>3. on, ona, ono</p>	<p>1. my</p> <p>2. vy</p> <p>3. oni, ony, ona</p>
b) ČÍSLO	<p>- jednotné</p> <p>- množné</p>	<p>- singulár (dělám)</p> <p>- plurál (děláme)</p>
c) ČAS	<p>- přítomný</p> <p>- minulý</p> <p>- budoucí</p>	<p>- prézens (dělám, děláme)</p> <p>- préteritum (dělal jsem, dělali jsme)</p> <p>- futurum (budu dělat, budeme dělat)</p>
d) ZPŮSOB	<p>- oznamovací</p> <p>- rozkazovací</p> <p>- podmiňovací</p>	<p>- indikativ (dělám, děláme)</p> <p>- imperativ (dělej!, dělejme!)</p> <p>- kondicionál (dělal bych, dělali bychom)</p>
e) ROD	<p>- činný</p> <p>- trpný</p>	<p>- aktivum - podmět je průvodcem děje (vidím, viděl jsem, budu vidět)</p> <p>- pasivum - podmět není průvodcem děje (jsem viděn, byl jsem viděn, budu viděn)</p>
f) VID	<p>- nedokonavý</p> <p>- dokonavý</p>	<p>- vyjadřuje děj probíhající, neohraničený v přítomném, minulém nebo budoucím čase (roste, poroste)</p> <p>- vyjadřuje děj ohraničený v minulém nebo budoucím čase (sedl jsem si, sednu si)</p>
g) TŘÍDU		
h) VZOR		

SLOVESA -TRÍDY A VZORY

1. třída	- koncovka ve 3	osobě jednotného čísla -e
- tvrdé:	<u>nese</u> (nesl),	<u>bere</u> (bral)
- měkké:	<u>maže</u> (mazal),	<u>peče</u> <u>umře</u> (umřel) (pekl)
2. třída	- koncovka ve 3	osobě jednotného čísla -ne
- tvrdé:	<u>tiskne</u> (tiskl),	<u>mine</u> <u>začne</u> (začal) (minul),
3. třída	- koncovka ve 3	osobě jednotného čísla -je
- tvrdé:	<u>kryje</u> (kryl),	<u>kupuje</u> (kupoval)
4. třída	- koncovka ve 3	osobě jednotného čísla -í
- tvrdé:	<u>prosí</u> (prosil),	<u>trpí</u> <u>sází</u> (sázel) (trpěl),
5. třída	- koncovka ve 3	osobě jednotného čísla -á
- tvrdé:	<u>dělá</u> (dělal)	

MLUVNICKÉ KATEGORIE SLOVES:

osoba — 1., 2., 3.

číslo -. singulár, plurál,

čas — prézens, préteritum, futurum

způsob — indikativ, imperativ, kondicionál (přít., min.)

rod — aktivum, pasivum (opisné, zvrtné)

vid perfektivum, imperfektivum;

násobenost, nenásobenost

Třídění sloves

I. podle kmene přítomného: 1. tř., 2. tř., 3. tř., 4. tř., 5. tř.;

-e, -ne, -je, -í, -á:

nese,

tiskne,

kryje,
prosí,
dělá;
bere,
mine,
kupuje,
trpí,
maže,
začne,
sází,
peče,
tře.

II. podle kmene infinitivního:

1. tř. 2. tř. -O -nou, nést, tisknout, péct, minout, krýt, tnout/tít, třít.

Nepravidelná slovesa: být, chtít, jíst, vědět, vidět, mít, jít

3. tř., 4. tř., 5. tř., 6. tř. -e/ě -i -a -ova trpět sázet prosit volat mazat brát kupovat.

1. Roztříd'te uvedená slovesa do skupin podle toho, zda vyjadřují činnost, stav nebo změnu stavu: jet, tančit, ležet, vadnout, usínat, chodit, plést, žít, šednout, přinést, platit, sednout, sedět, růst, kvést, roztát, zčernat, volat, zrát, bydlit, dívat se, stárnout, měnit, zre-zivět činnost. stav:
změna stavu:

2. Vyhledejte slovesné tvary a určete, zda jsou jednoduché - složené, určité, neurčité: Chceme se jít podívat na nově otevřenou výstavu. - Mohli bychom se sejít před. nádražím. - Sestra asi nebude moci poslat odpověď včas. - Zítra budeme psát zá-věrečné testy. - Budete zítra všichni přítomni? - Testy budou opraveny do týdne. -Byl jsi ve škole? - Budeš se mnou připravovat

pozvánky. - Za chvíli přestalo pršet a začalo svítit slunce. - Kdybych to byl věděl, byl bych se na to připravil. - Alena umí dobře kreslit. - Zpívej, tancuj, bav se, jen nebuď smutná! - Přišli jsme se zeptat, co je nového. - Není ti zima? - Aleš jel studovat do zahraničí. - Musíme se zkusit dohodnout. - Vstávaje lehaje na nic jiného nemyslel. - Nepozřel ani sousta a odešel. - Nepozřevše ani sousta odešli. - Zkoušej najít způsob, jak nejlépe vyřešit celou záležitost. - Je zbaven svéprávnosti. - S výsledkem jsme byli spokojeni. - Okno je otevřeno dokořán.

3. Rozhodněte, která z uvedených sloves jsou bezpředmětová a která předmětová (přechodná - nepřechodná): a) táhnout, vozit, nést, přinášet, psát, slyšet, zpívat, seznámit se, točit, hlásit se, uvažovat, nalézt, vzít, prát se, přát si, přát, malovat, učit (se), umět, pršet, chtít, začít, hovořit, vyrábět, umýt, tikat, volat, dát, sbírat b) hrát si, kapat, jíst, číst, vstoupit, svázat, odmítat, řídit, ubytovat, zásobit, zase-dat, šlapat, preferovat, myslet, plýtvat, obarvit, lišit, lhát, ležet, hořet, spálit, řezat, otevřít, nalít, sedět, plakat, vystřídat, měnit.

4. K daným slovesům napište kmen přítomný a infinitivní: děkovat rýt orat znít šít červivět kopat vzít kopnout zahrnout sbírat říci kupovat umět hrát hrát hnát bát se smát se dřít drát vybrat dmout napnout ukázat plakat přijít.

5. Z cvičení 2. vypište určité tvary a určete u .nich slovesné kategorie: sloveso os. čís. čas způs. rod.

6. Vyjádřete rozkaz (zákaz, prosbu, přání) různými tvary: mlčet otevřít přijít poslouchat nekouřit zastavit .

7. Slovesa v závorce užitá v imperativu.

(Pomoci) si sám. (Vědět), že to zvládneš. (Jíst) ovoce a zeleninu. Všichni si (vzít) sváteční šaty. (Přihlásit se) ke zkoušce. (Přivést) ho teď sem. (Přijít) brzy večer domů. (Vzít) mě s sebou. (Sníst) to všechno.

8. Tvořte věty s danými slovesy v různém slovesném způsobu: přinést uhodit vyčistit minout vláčet prodrat vyjmout utnout nalít zahrát.

9. Vyhledejte slovesa a určete slovesný rod: Dívali se z okna, jak se voda rozlévá po okolí a zaplavuje silnici. - Z mokré půdy se plevel snadno vytrhává. - Tato píseň se často zpívala u táborových ohňů. - Později bylo zjištěno, že chlapec byl nemocen několik týdnů. - Proč se ptáte? - Každou chvíli Honzík z kola spadl a rozbil si kolena. - Krabice se vlhkem rozlepila, nádobí se z ní vysypalo a několik talířů se rozbilo. - Ovoce se jí syrové. - Zbraň byla nabita a přichystána ke střelbě. - Pistole se nabíjí zpravidla jen slepými náboji. - Důležité zprávy se hlásily každou hodinu. - Všechny nádoby se naplnily vodou až po okraj. - V potoku se pralo prádlo, koupaly se v něm děti, i dospělí se tam myli. - Koberec se čistí chemicky. - Boty si čistíme na rohožce. - Byl jsem spokojen, dveře byly pečlivě zamčeny. - Budeme se muset rozhodnout, zda se zájezd zaplatí předem. - To vše nám již bylo známo. - Hledaný muž byl poznán, třebaže se maskoval parukou a brýlemi.

SLOVESNÉ TŘÍDY

1. SLOVESNÁ TŘÍDA

1. Uved'te slovesa v závorkách do správného tvaru:

Prázdniny (klepat) na dveře. - (Nechápat) moje jednání ve špatném smyslu! - Docela dobře (chápat), že se ti to nelíbí. - Naložené zeli pěkně (zkysat) a pak teprve dostane svou pravou chuť. - Králíci (chroupat) či spíše (hryzat) tvrdá sousta. - V blízkém lomu se (lámat) kámen. Na koupališti se děti (koupat), (skákat) nebo (klouzat) po skluzavce do vody a s křikem se zase (hrabat) ven. - (Netázat se) tak učeně. - Co se mu (přikázat), to udělá, ale nic víc. O prázdninách pomáhám dědečkovi, nejčastěji (řezat) a (štípat) dříví. - Budu opatrný a (neumazat) se. - V naší ulici pěkně (vázat) knihy. - Oni jistě (nelhat). - Rozmazlené děti stále (plakat). - Přijdu ven, jen co se (obléci). - Já ti v tom (nemoci) poradit.

2. SLOVESNÁ TŘÍDA

2. Nahrad'te infinitiv tvary minulého času:

Když žáci učitele (zhlédnout), (rozběhnout) se na svá místa a (zmlknout). Chlapec provaz div (nepřetrhnout). Několikrát (mrknout), (zrudnout) a (pohlédnout) na mě. Z očí mu (vyhrknout) slzy a (řinout) se po tváři. (Vyřknout) nad ním slova odsouzení. - Strýc (poblednout), (zestárnout) a (zhubnout). ~ Listí (zlátnout) a (rudnout). - (Zvednout) se prudký vítr, (vzednout) oblaka prachu a hnal je před sebou. - Stromky zpočátku (schnout), později (oživnout), zazelenaly se, jen jeden (uschnout). - (Namítnout) něco, ale on mou poznámku (přeslechnout). - (Usednout) do křesla, aby si (odpočinout). - (Strhnout) se takový liják, že jsem (promoknout) až na kůži. - Jirka (klopýtnout) a (vyvrtnout) si nohu. Pavel (zhasnout) světla a (uzamknout) byt. Hluk pomalu (slábnout), až docela (utichnout).

3. SLOVESNÁ TŘÍDA

3. Cvičení: slovesa na –ovat. Doplňte správné tvary sloves.

1. (Vy) (nevyrušovat) při hodinách! 2. (Já) nerad/a (luxovat) 3. Děti, (nežalovat) na své spolužáky! 4. Holky (malovat se) každé ráno. 5. Ten člověk (stěžovat si) na všechno. 6. Jak často (ty) (nakupovat) potraviny? 7. Rodiče (chtít se přestěhovat) do jiného města. 8. (Ty) (zkontrolovat) mi domácí úkol? 9. (Vy) (pracovat) lépe! 10. (Ty) (milovat) mě? 11. (My) (neopalovat se) rádi. 12. Jak často (Vy) (navštěvovat) své příbuzné? 13. O víkendu (my) (oslavovat) narozeniny. 14. Buď tak hodný a (nekritizovat) mě pořád! 15. Už se těším, až (osprchovat se) 16. V zimě rádi (lyžovat) v Alpách. 17. Záchod (nesplachovat), (my) (muset zavolat) instalátéra. 18. Až odjedeš do zahraničí, (já) (mailovat) ti každý den. 19. Včera (my) (konverzovat) s kolegy až do večera. 20. Studenti (stravovat se) ve školní jídelně.

4. SLOVESNÁ TŘÍDA

4. Doplňte:

Někteří lidé mysl-, že všemu rozum-, Krátkozrací nos- brýle. Kočky a sovy vid- i v noci. Výři v noci lov-, ve dne sp-. Nemocní trp- při změně počasí. Vodní páry se sráž-. Studenti se navzájem zkouš-. V lidské paměti často utkv- jen detaily. Takové způsoby nepřísluš- již zralému věku. Mnozí konstruktéři se dopoušt- různých chyb, především se nezamýšl- nad svou prací. Ceny se rozum- v korunách. S ubývající výškou miz- holé skály. Na dvoře se prohán- houfy děti. Všechny věci spolu souvis-. Dětské schopnosti se mus- podporovat, ale nesm- se zase přeceňovat. Kráčíme tiše lesem, kde tl- nejrůznější stromy a von- nesčetné květiny. Po obou stranách cesty strm- mohutné topoly. Na trhu stojí řady prodavačů, křič- na sebe i na kupující, hluč- a nabíz- své zboží.

5. SLOVESNÁ TŘÍDA

5. Cvičení: slovesa na –at. Doplňte správné tvary sloves.

1. V kolik hodin (ty) ráno (vstávat) ? 2. Moje žena mi (nadávat) od rána do večera. 3. Děti, (pomáhat) rodičům? 4. Dělníci (nakládat) zboží do kamiónu. 5. (Já) (hledat) klíče už od rána a nemůžu je najít. 6. Co (ty) obvykle (snídat) ? 7. Děti (nechtít polykat) hořké pilulky. 8. (Vy) (chvátat), nebo nám ujede vlak! 9. Zloděj (utíkat) z místa činu. 10. Rád/a (posílat) domů pohledy ze zahraničí. 11. Těhotné ženy (nesmět zvedat) těžké předměty. 12. (Ty) (nedělat) hlouposti! 13. Studenti z Kazachstánu (neumět smrkat) 14. Honzo, při vyučování (nesmět běhat) po třídě! 15. Včera (já) (povídat si) s rodiči o životě. 16. Kdo v noci (spát) , (nezívat) při vyučování. 17. Už velmi dlouho (já) (neutírat) prach. 18. Malé děti pořád (běhat) 19. Často (my) (obědvat) v restauraci. 20. (Vy) (nespěchtat), máme čas.

6. Zařad'te slovesa do tříd a ke vzorům: lát, klusat, cpát, třást se, vonět, pálit, kvést, zatlouci, rozemlít, otevřít, malovat, rýt, hnát, přijmout, sypat, hučet, prát, chytit, snášet, zvat, vidět, uzřít, plout, řezat, poslat, stonat, páchat

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA

7. Uved'te slovesa v náležitém tvaru:

Tento způsob (být) nejlepší. - V nejbližší době (nabýt) turistické styky s cizinou velkého rozsahu a (přibýt) zájemců o cesty. - (Nesníst) všechno, až co (zbýt). - Je neuvěřitelné, co ti chlapci (sníst). - Vynaložená energie (nepřijít) nikdy nazmar. - Už (jít). - Lidé (chtít) mír. Slušní lidé (jíst) příborem. - Spěchal jsem na přednášku, (být) šťasten, že mohu poslouchat takového odborníka. - Už se (mlít) letošní obilí. - Co od nás pořád (chtít)? - Babičko, (pobýt) u nás ještě týden! - Musela jsem poslechnout, (nechtít) si Janu rozhněvat.

8. Uved'te slovesa v náležitém tvaru:

Nad obžalovaným byl (vyřící) rozsudek. - Já o tom leccos (vědět). - (Jíti) do školy, potkává Jirka každý den našeho souseda. - (Vyjít) z domu, volala Jana na naši tetu. - (Jet) pomalu na kole, přemýšlel jsem o jejich záměru. - Dej pozor, ať se (nepřeříct). - Čestní lidé (dostát) svému slibu.

Opakuji jen to, co mi bylo (povědět). - Oni (dovědět se) o tom zitra. - Skládka odpadků na nevyhrazených místech je (zapovědět). - (Povědět) mi o tom všechno! - (Nejíst) nezralé ovoce! - (Být) dobrými přáteli! - (Nebát) se ničeho. - (Nemít) mu to za zlé.

9. Věty převed'te do pasíva, rozvažte, kde je vhodnější opisné pasívum a

kde zvrtné: Všeho majetku jsme nabyli poctivě. - O tomto případě hovoříme již několik dnů. --Vysvětlili nám, kam jdeme a co budeme dělat. - Myslivec nabil pušku a položil si ji na dosah ruky. - Naše skupina se připojila k ostatním. - Michal složil uhlí před domem a my jsme mu pomohli nanosit ho do sklepa. - Policisté dopadli pachatele. - Úřady vyzývají občany k opatrnosti. - Malé děti koupeme každý den. - Utkání jsme vyhráli díky velkému nasazení v závěru. - Utkání jsme dohráli za silného deště. - Pozorně jsme sledovali jeho výsledky. - Celou cestu řídil vůz velmi pozorně.

10. Určete slovesný vid a uveďte slovesa vidu opačného: koupit, dívat se, slyšet, otevřít, prosit, péct, klepat, ozvat se, kvést, odejít, slíbit, krmit, činit, utéct, říct, střílet, mizet, dorozumět se.

11. Řekněte v minulém čase: Zvykne si na nové prostředí. Povšimne si těchto rozdílů. Podnikne výlet do okolí Mariánských Lázní. Zaujmou ho tyto otázky? Přijmeme účinná opatření. Dosáhneme nejlepších výsledků. Uvede přesný počet. Odtrhnout území (aktivum i pasivum). Okřiknu chlapce. Povšimne si nepořádku. Tato třída zanikne. Zvykneme si. Svátky připadnou na ... Dnes přijme (aktivum i pasivum) president nového vyslance. Kulku vyjmou operativně. Toto drama tě dojme (aktivum i pasivum).

12. Tvořte tvary příčestí minulého a trpného od sloves: pohnout, přilnout, rozemnout, spadnout, vyjmout, zapnout, započít, strhnout, na-dechnout, zeslábnout, uschnout, zasáhnout, vyřknout, stáhnout, vdechnout

13. Utvořte tvary 3. os. množ. čísla: napájet, kvílet, bydlet, závidět, souviset, zmizet, bujet, popíjet, rozvíjet, zahrčct, střílet, rdít se, utkvět, šedivět, brnět, vrčct, vyvíjet, krájet, vláčet, odnášet, stáčet, vybíjet, máčet, slzet, odcházet, potácet se, strmět, drnčct, válet, předklánět se, kácet.

14. Infinitivy v závorkách nahrad'te přítomnými tvary oznamovacího způsobu (kde je možné, užíjte dvojích tvarů): Já vám (nemoci) pomoci. Některé druhy hmyzu (přenášet) nemoci. Oni to neradi vidět). Lidé si někdy zbytečně (nerozumět), často se na sebe (rozzlobit) pro ma-ličkosti. Já vám (přát) mnoho štěstí. Oni xni vždy (chtít) pomoci a také mi vždy (pomoci). Rodiče mi ve všem (věřit). Děti (klouzat se) na zamrzlých loužích. Někteří lidé (pít) příliš mnoho kávy. Já (pít) raději kakao. Vegetariáni (nejíst) maso.

Oni vám (ukázat) cestu. Říká se, že psi, kteří (štěkat), (nekousat). Na podzim sadaři (če-sat) jablka a hrušky. Děti na podzim (pouštět) draky. Kluci se většinou víc (umazat) než děvčata. Oni (dělat), jako když to (nevidět) a (neslyšet), ale zatím o tom dobře (vědět). Na kraji lesa (křičet) sojky. Mouchy (nesnášet) průvan.

15. Infinitivy v závorkách nahrad'te tvary rozkazovacího způsobu:

(Pomoci) si sám. (Nanosit) dříví. (Jíst) ovoce a zeleninu. (Nezkazit si) zdraví. (Přišít) si knoflík. Všichni si (vzít) sváteční šaty. (Pověsit) kabát na věšák. (Zalít) zahrádku. (Přihlásit se) ke zkoušení. (Sníst) to všechno. (Poprosit) o radu. (Přivést) mi jídlo. (Přivést) mi ho sem. (Přijít) brzy domů. (Vzít) mě s sebou.

16. Infinitivy v závorkách nahrad'te tvary přičestí minulého:

Čestní hosté (zaujmout) místo na tribuně. Zubní lékař mi (vytrhnout) bolavý zub. Otec (sejmout) housle ze skříně. Obránce (vykopnout) míč z prázdné branky. Soud (přihlédnout) k dobrému chování viníka. Auto (zahnout) za roh. Předseda vlády (přijmout) zahraniční delegaci. Květ brzy (zvadnout). Vláda (přivést) domů spolu-žáka. Průvan (přibouchnout) dveře. Slunce pomalu (začít) hřát. Partyzáni (zajmout) hlídku. Policisté pachatele (dostihnout) a (zatkout). Bylo ticho, nikde se nic (ne-pohnout).

17. Infinitivy v závorkách nahrad'te tvary přičestí trpného:

Požár byl včas (ohlásit) a také (uhasit). Všechny dveře byly (uzamknout). Cesta, byla (zahradit). Zloděj byl (přistihnout) při činu. U přátel jsme byli dobře (po-hostit). Staveniště bylo (ohradit). Pachatelé byli (dopadnout) a (zatkout). Žákům, byly (vytknout) chyby. Cíl byl jasně (vytknout). Skvrny na obleku byly dobře (vy-čistit). Kanárek byl brzy (chytit) a (vrátit) do klícky. Obrázek byl (vytisknout) na kvalitním papíře. Když byla páka (stisknout), stroj se

zastavil. Vlak byl o hodinu 7. Tvořte věty s danými slovesy v různém slovesném způsobu: přinést uhodit vyčistit minout vláčet prodrat vyjmout utnout nalít zahrát.

18. Vyhledejte slovesa a určete slovesný rod: Dívali se z okna, jak se voda rozlévá po okolí a zaplavuje silnici. - Z mokré půdy se plevel snadno vytrhává. - Tato píseň se často zpívala u táborových ohňů. - Později bylo zjištěno, že chlapec byl nemocen několik týdnů. - Proč se ptáte? - Každou chvíli Honzík z kola spadl a rozbil si kolena. - Krabice se vlhkem rozlepila, nádobí se z ní vysypalo a několik talířů se rozbilo. - Ovoce se jí syrové. - Zbraň byla nabita a přichystána ke střelbě. - Pistole se nabíjí zpravidla jen slepými náboji.

19. Vyhledejte slovesa a určete slovesný rod: Důležité zprávy se hlásily každou hodinu. - Všechny nádoby se naplnily vodou až po okraj. - V potoku se pralo prádlo, koupaly se v něm děti, i dospělí se tam myli. - Koberec se čistí chemicky. - Boty si čistíme na rohožce. - Byl jsem spokojen, dveře byly pečlivě zamčeny. - Budeme se muset rozhodnout, zda se zájezd zaplatí předem. - To vše nám již bylo známo. - Hledaný muž byl poznán, třebaže se maskoval parukou a brýlemi.

20. Věty převed'te do pasíva, rozvažte, kde je vhodnější opisné pasívum a kde zvrtné: Všeho majetku jsme nabyli poctivě. - O tomto případě hovoříme již několik dnů. --Vysvětlili nám, kam jdeme a co budeme dělat. - Myslivec nabil pušku a položil si ji na dosah ruky. - Naše skupina se připojila k ostatním. - Michal složil uhlí před domem a my jsme mu pomohli nanosit ho do sklepa. - Policisté dopadli pachatele. - Úřady vyzývají občany k opatrnosti. - Malé děti koupeme každý den. - Utkání jsme vyhráli díky velkému nasazení v závěru. - Utkání jsme dohráli za silného deště. - Pozorně jsme sledovali jeho výsledky. - Celou cestu řídil vůz velmi pozorně.

21. Určete slovesný vid a uveďte slovesa vidu opačného: koupit, dívat se, slyšet, otevřít, prosit, péct, klepat, ozvat se, kvést, odejít, slíbit, krmit, činit, utéct, říct, střelit, mizet, dorozumět se

NEOHEBNÉ SLOVNÍ DRUHY

PŘÍSLOVCE - ADVERBIA

DEFINICE:

- Příslowce vyjadřují bližší okolnosti dějů a vlastností:

místo (tam)

čas (pozdě)

způsob (dobře)

příčinu nebo důvod (proto)

stupeň vlastnosti nebo míru věci (velmi, dost)

- Jsou to slova neohebná.

STUPŇOVÁNÍ:

1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
pozitiv	komparativ	superlativ
	(-ěji, -ěji, -e)	(nej-)
lehce	lehčeji	nejlehčeji
levně	levněji	nejlevněji
daleko	dále	nejdále

1. Vyhledejte příslovce a určete jejich druh: Všude dobře, doma nejlépe. -

Venku bylo už docela tma. - Pét'ovi bylo velmi smutno. - Dnes ráno hustě přšelo, ale během dopoledne se postupně vyjasnilo a v poledne začalo krásně svítit sluníčko. - Ten kufr je až úpině vzadu nahoře. - Běž rychle domů. - Jejich byt byl prostorově stejně velký jako náš, ale mnohem lépe vnitřně uspořádan. - Udělal to úmyslně. - Třebaže hrál fotbal velmi dobře, takřka mistrovsky, často se dost

bolestivě zranil. -- Navštívili Japonsko dvakrát pracovně a později tam jezdili na dovolenou. - Neběhejte tady bosky, mohou tu být střepy. - Třásl se strachy. - Učíme se německy. - Bylo mi zima, nadobro jsem zapomněl vzít si teplý svetr. - Den ode dne je mi lépe. - Držel se ho zuby nehty, stůj co stůj chtěl jít s ním. - Najednou se pro nic za nic rozplakala.

2. Vyhledejte příslovce a určete jejich druh: Jednou mi jedna paní vyprávěla, že zamlada často trpěla hladu. - Zhluboka se nadechl a ze všech sil zavolal. - Naproti byl odjakživa obchod, vedle stála hospoda a napravo měl krámk švec. - Chodil jsem tudy do školy. - Pořád meleš páté přes deváté, že ti není ani trochu rozumět. - Je zapotřebí, aby se na to někdo podíval. - Nelze přehlédnout, že je tu často příliš hlučno. - Podíval se jen letmo a mlčky odešel stranou. - To je hanba, že se chováš tak neurvale. - Mám rád kapra namodro. - Ráno moudřejší večera. - Zastav se ráno, dnes mi není nejlíp. - Včera večer se mi všechno skvěle dařilo. - Včerejší večer byl pečlivě připraven. - Odpovídejte vsedě. - Cesta pěšky trvala déle a byla mnohem náročnější, než jsme čekali. - Ptal jsem se ho již mnohokrát, ale nikdy mi kloudně neodpověděl. - Stařenka vůčihledě slábla.

3. Stupňujte adverbia (je-li to možné): pěkně velkolep vesele hřejivě městsky ocelově málo staře nahoře teplo mlčky snožmo rekreačn kradmo česky mladě unaveně hlučně brzo slepě špatně teple vysoko vlevo upřímně služebně vůčihledě.

4. Utvořte druhý stupeň adverbii: tiše, dobře, hluboko, bezpečně, snadno, vysoko, blízko, zle, draze, chutně, jednoduše, vesele, rychle, nízko, zdravě, široko, dlouho.

PŘEDLOŽKY - PREPOZICE

DEFINICE:

- Předložky se pojí s **podstatnými jmény** (k příteli), **zájmeny** (od něho) **nebo číslovkami** (bez dvou) a vytvářejí s nimi **předložkové vazby**. Tyto vazby vyjadřují různé okolnosti a vztahy (místo, čas, způsob, příčinu, aj.). Předložka se pojí s určitým pádem (nebo s více pády), a určuje tak pád slova (k příteli - 3. pád)
- Jsou to slova neohebná

NEJČASTĚJI POUŽÍVANÉ PŘEDLOŽKY:

- bez, do, k, ke, ku, kolem, kromě, mezi, na, nad, od, po, pod, podél, před, přes, s, se, u, v, ve, z, za, ze, ...

PRAVOPIS PŘEDLOŽEK " S, Z ":

- **s** - pojí se se 7. pádem (s dcerou, se ženou)
- **z** - pojí se s 2. pádem (z lesa, ze zlata)

/ při pohybu z povrchu pryč nebo po povrchu dolů, lze použít předložku s /

1. Vyhledejte předložky a určete, zda jsou, vlastní - nevlastní a se kterým pádem se pojí:

Osobní vlak z Blanska přijede za okamžik k třetímu nástupišti. - V dětství jsme bydleli proti nádraží, později jsme se přestěhovali blíž ke škole. - Neznámý muž ležel bez hnutí na zemi uprostřed pokoje. - Pošli pro lékaře! - Vzhledem k okolnostem bylo třeba zjistit, kdo kromě nás o tom věděl. -- Zpod stolu nás pozoroval pes. - Sešli se se sestrou. - Prostřednictvím tisku se dověděli podrobnosti o celém případu. - Skrz zeď pronikaly slabé zvuky. - Navzdory drobným nedostatkům se nám na zájezdu líbilo. - Nařízení vstupuje v platnost počínaje dnem 1.1.1998. - Během školního roku

na to nebyl čas, ale v průběhu prázdnin si s tím poradíme. - Všichni mimo tebe se na úkol připravili.

2. Vyhledejte předložky a určete, zda jsou, vlastní - nevlastní a se kterým pádem se pojí:

Čekáme na vás už přes hodinu. - U příležitosti výročí založení města se konají velké oslavy. - V důsledku záplav bylo přerušeno spojení s okolními městy. - Pro lepší přehlednost pište ob řádek. - Šli jsme pomalu směrem k hotelu. - Spolu s ostatními účastníky jsme postupovali přesně podle plánu. - V souladu s naším požadavkem byla akce přeložena na pozdější dobu. - V rámci oslav založení fakulty se koná řada společenských akcí, jichž se vzhledem k omezeným časovým možnostem nebudeme moci účastnit. - Se zřetelem k Vaší obtížné situaci nabízíme možnost konzultací denně vyjma úterý. - Úkol jsme zvládli jen díky pečlivé přípravě. - Pokračoval v nebezpečné práci navzdory našemu varování. - Udělal to kvůli mně. - Udělal to díky mně.

3. Některé sekundární předložky z cv. 1 nahrad'te primárními a pozorujte, zda se změní význam.

4. Následujících předložek užitje v různých vazbách (pádech): mezi na o po za v nad s.

5. Odlište předložky primární a sekundární.

Zůstal tam přes hodinu. Nepřijel na soustředění kvůli nemoci. Chodili jsme okolo jezera. Během války padlo na bojištích na miliony lidí. Za hodinu budeme hotovi. Podařilo se to díky jeho obratnosti. Přes otcův zákaz odešel na fotbal. Vůči Petrovi nemám námitek. Navzdory dešti bylo venku příjemně. Blížili jsme se ku Praze. Vzal knihu ze stolu.

SPOJKY - KONJUNKCE

DEFINICE:

- Spojky **spojují jednotlivé větné členy nebo věty.**
- Jsou to slova neohebná.

DĚLENÍ:

a) **souřadící** (a, i, ani, nebo, ale, avšak, ...)

-spojují větné členy nebo věty v souřadném vztahu (Chutnají mu jablka a hrušky.)

b) **podřadící** (že, aby, když, jestliže, ...)

- spojují obvykle větu vedlejší s větou řídící (Chci, aby se dostavil.) nebo závislý větný člen s členem řídícím (Vlekl se jako hlemýžď.)

-před spojkami spojujícími větné členy **píšeme zpravidla čárku**

-před spojkami a, i, ani, nebo **čárku nepíšeme** ve vztahu slučovacím (Petr i Pavel)

1. Odlište spojky od jiných slovních druhů a určete je (parataktické —

hypotaktické): Vyšli jsme hned za svítání, třebaže bylo dost času. — Aby se mu tak něco stalo! — Říkal jsem si, že je správné, abych tam byl. — Jakmile se oteplí, pustíme se do práce. — Buď mlč, nebo řekni něco, co je chytřejší než mlčet. — Tiše se vyplížil ven, zatímco ostatní spali.

2. Odlište spojky od jiných slovních druhů a určete je Bylo to hezké, ba přímo nádherné děvče. — Přihlásí se ti, kdo se chtějí připojit. — Přišli všichni přesně, nebo dokonce i dřív, Alenu jsem však nikde neviděl. — Ale to se podívejme, co se tu děje! — Je větší než já. — Nakonec jsem to přece jen zvládl, i když jsem tomu ani sám nevěřil. — Žádám vás, abyste se dostavil a celou záležitost vysvětlil.

3. Odlište spojky od jiných slovních druhů a určete je (parataktické — hypotaktické): Ať se stane cokoli, já neustoupím. — Chci připomenout, že už jsem to říkal a že mi nikdo neodpověděl. — Je pravda, že ačkoli nemáme žádné zkušenosti, chceme se o to pokusit. — Ozvu se vám, hned jak se vrátím. — Je příliš skromný, než aby se sám přihlásil. — Dům, který se mi kdysi líbil, už dávno zbořili. — Ptal se, zda o tom víme. — Nikam nepůjdeme, ledaže by se stalo něco nečekaného. — Na dovolené se nám sice líbilo, ale doma je doma. — Přišel, ba i dárky přinesl, až se všichni divili. — Sotva jsem přijel, volali mne ze školy, zdali bych pro ně nepřipravil besedu. — Odpovíme vám, jakmile se s případem seznámíme.

4. Rozlište spojky souřadící a podřadící.

Odešel, než jsem mu stačil poděkovat. O tom, že uvažuji správně, mě přesvědčil jeden londýnský fotograf, když mi řekl, abych v Anglii uspořádal výstavu. Jestliže bude pršet, zůstaneme doma, nebo půjdeme do muzea. Nic si nevzal, třebaže měl hlad. Jít tam, či raději zůstat doma? Hned prší, hned svítí slunce. Pozvali jsme ho, on však naše pozvání odmítl. Parlament zákon schválil, avšak pan prezident jej nepodepsal. Byl velice unaven, a nadto se ještě nachladil. I když mě to těší, úplně spokojen nejsem, poněvadž jsem nedosáhl toho, čeho jsem dosáhnout chtěl. Prohráli jsme, protože nám chybělo štěstí.

5. Určete, které výrazy jsou spojky.

Přijdeš, že? Řekl mi, že nepřijde. Aby ses tam nenachladil. Poradil mi, abych pil bylinkový čaj. To byl ale film! Ale nepovídej! Nezlob se, ale bolí mě hlava. A půjdeme o kousek dál. Co když ten vlak nestihneme. Když bude pršet, zůstaneme doma.

ČÁSTICE - PARTIKULE

DEFINICE:

- Částice vyjadřují obvykle **zvolání, přání, podiv, rozkaz** apod.
- Tímto uvozují samostatné věty a naznačují jejich druh. Ve větě nebývají větnými členy.
- Jsou to slova neohebná.

PŘÍKLADY:

- **At'** tu zůstane.
- Prší, prší **jen** se leje.
- To je **věru** pravda.
- **Zdali** ho potkala?
- **A** co teď?
- **I** ty nezbednice!
- **Aby** to čert vzal!

1. Vyhledejte částice: Jakpak se to chováš? — To je vážně moc důležité. — Především je třeba říct, že se to prostě nemělo stát. — To je bezesporu nejvýznamnější dílo. — Když mně se to nelíbí. — At' už jsi pryč! — To se opravdu nezlob, někdy to bohužel dopadne jinak, než jsme chtěli. — No tak kdo je na řadě? — Že se ptáš. — Kéž se to už neopakuje! — Babička prý říkala, že se to možná ani nepozná, prý stejně naštěstí nikdo neví, jak to bylo. — To se ti to mluví, ale ono je to všechno složitější. — Samozřejmě se nic tak strašného nestalo, jistě se na to brzy zapomene. — Chraňbůh, aby mu to někdo připomínal. — Tak teda nashledanou. — To byl vlastně náš nejlepší student, nebo dejme tomu jeden z nejlepších. — Bylo to velmi pěkné, že ano?

2. Následujících slov užití ve větách ve funkci částic i jiných slovních druhů:

aby, prostě, kde, jako, doufám, právě, skutečně, však, co, jistě, přímo, pomalu, určitě, když, ale, jestli, načisto, řekněme, stejně, rozhodně, tak, že, to, vážně, ani, myslím, pravda.

3. Najděte v textu částice.

Nemá bohužel čas. To je bezesporu nejvýznamnější dílo. Prý se odstěhovali do Prahy. Kéž už by byly prázdniny! Že se ptáš. Vždyť je teprve šest hodin. To je ale teplo. Beztak už nepříjde. To se ti jenom zdá. Tak teda neshledanou. To to špatně dopadlo. Copak jsem to neříkal? A bude tady ticho! Ať jsi hned zpátky! To je mi pořádek! Kdyby se tak na mě usmála! Aby tak nepřišel! Cožpak jsi ho neslyšel? K tomuto setkání opravdu došlo. Beztoho ni neděláš. Však já to tak nenechám! To je záležitost čistě naší rodiny. Naneštěstí už odešel.

CITOSLOVCE - INTERJEKCE

DEFINICE:

- Citoslovce vyjadřují hlasy, zvuky (bú, iá, bzzz, dup, prásk, cink)
nálady, city (ach, brr, fuj, jé)
vůli, upozorňují na něco (haló, oh, hej, hled')
- Nebývají většinou větnými členy (Křáp, hrnek se rozbil.).
Někdy mohou být přísudkem (Hrnek křáp.)
- Jsou to slova neohebná.
- Mohou být odděleny čárkami, vykřičníkem nebo pauzou.

1. Vyhledejte citoslovce: Aru, au, nech toho, to to bolí! — To je špíny, brr! — Haló, kdo volá? — Plesk, plesk! Já ti dám! Hybaj domů! — Ejhle, kdopak to k nám jde? — Hej, rup! ozývalo se od řeky. — Hurááá, slávááá, naši vyhráli! — Vrátiš se, vid'? — Hled'te, tady to je! — Když se nikdo neřval, Míša chňap, popadl kostku cukru a šup s ní do pusy. — Fuj, kde se to tu vzalo? — U všech čertů, kde vězíš? — Bože, to je nádhera! — Ale, ale, to jsou k nám hosti! — Nono, jen počkej! — To bylo, panečku, pochutnání, mňam! Paci, paci, pacičky, koupil táta botičky... — čiči, čiči, kde jsi? —

2. Vyhledejte citoslovce.

Haló, kdo volá? Au, au, nech toho! Plác a bylo po mouše. . Fuj, kde se to tu vzalo? Nono, jen pomalu! Šup s tím do kamen. To bylo, panečku, pochutnání, mňam! Bože, to je nádhera!

Vrabec frnk do křoví. Najednou bác na okno. To byl člověče den! Kocour hop na strom. Heč, půjdu na ples! Hú, to je zima! Běda, co jsem to udělal! Hajdy zpátky do postele! Vida, už ho tu máme. Ach, to je trápení! Pa, řekl mazlivě .

TVAROSLOVNÉ ROZBORY

1. slovní druhy

2. ohebná slova — jména:

určení pádu, čísla, rodu (život.),

určení významu pádu zařazení ke vzoru

podstatná jména.:

konkrétní/abstraktní obecné/vlastní —

přídavná jména :

kvalitativní/relační tvrdá/měkká/přivlast.

složený/jmenný tvar

stupňování

zájmena: druhy —

číslovky: druhy —

slovesa:

činnostní/stavová

předmětová/bezpředmětová (přechodná) —

určení tvaru:

určitý/neurčitý jednoduchý/složený

z kmene přítomného/minulého —

určení kategorií: osoba, číslo, čas,

způsob, rod vid (násobenost) —

zařazení do třídy a

ke vzoru.

1. Proved'te tvaroslovný rozbor:

Tak jsem odhrnul cíp toho koberece, třebaže Amina začala vztekle vrčet. To je nějaký starý koberec, povídám, smím se na něj podívat? Pročpak ne, řekla paní Severýnová a vzala Aminu do náruče. Pojd', Amino, pán se jenom podívá a pak to zas Amině ustele. Pšt, Amino, nesmíš vrčet! Ale jdi, ty hloupá! Já jsem zatím ten koberec rozhodil, a mně vám tak zabouchalo srdce.

2. Proved'te tvaroslovný rozbor:

On to byl bílý anatolák ze sedmnáctého století, místy už naveskrz prochozený, ale abyste věděli, byl to takzvaný ptačí koberec se vzorem Čintamani a s ptáky; to totiž je božský a zapovězený vzor. Já vám říkám, to je nesmírná rarita; a tady ten kus byl aspoň pětkrát šest metrů veliký, krásně bílý, s tyrkysově modrou a třešňově růžovou... Řekněte té paní, že to koupím, když ona na to nemá místo. To je těžké, řekla paní Severýnová. Ten koberec tu není na prodej, a ona ta paní je pořád v Meranu a v Nizze; já ani nevím, kdy je doma. Ale já zkusím se jí zeptat.

3. Proved'te tvaroslovný rozbor:

Přijed', báječně si zachytáš! Chatu jsme našli po dlouhém hledání. Bratr v ní pochopitelně nebyl. Zřejmě už tahá beze mne rybu za rybou. Když jsem ho našel, myslel jsem, že mu jednu vrazím. Seděl na židličce a s takovými barevnými cingrlátky na prutech chytal na těžko. Nikoliv kapry, ale řízky! Řízky! Ty malé rybky, které se vejdou do akvária. Jíst se nedají, nakládat se nedají, olejovky se z nich také dělat nedají, a řízky se z nich smažit už vůbec nedají. Tak tohle je ta skvělá rybařina, kvůli které jsi mě sem táhl a kvůli které jsme málem zahynuli i se ženou a syny Janem, Petrem a Jirkou v mlze a dešti za Lánama. Mlčím a mám strašlivý vztek.

4. Proved'te tvaroslovný rozbor:

U bráchy sedí nějaký potulný pes, takový voříšek, co zřejmě neumí ani udělat haf!, ani baf! a směje se zrovna jako brácha. Jak rybička zavrtí imitací prutu, pes zavrtí ocasem. Poznává, potvora, kdy rybička třepe vlasem. V životě jsem takového psa neviděl. Kočku jo, to jo, ale psa ne. Brácha vytáhne z vody rybičku a každou desátou mu hodí. Pes má ohromnou radost, vyhodí ji ještě jednou do vzduchu a slupne ji syrovou. Jako v cirkuse! Povedená dvojice. Mám pořád strašný vztek a můj brácha mě vůbec nebere na vědomí, a dokonce si šeptá: „Báječně si rybařím. Báječně si chytám!"

TESTY.

MORFOLOGIE

1. Které z následujících tvrzení platí pro zájmena:

- 1) Ve větě obvykle zastupují podstatná jména nebo přídavná jména.
- 2) označují vlastnosti podstatných jmen nebo zpřesňují jejich význam.
- 3) označují názvy osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů.
- 4) vyjadřují počet, pořadí, násobenost, díl celku apod.
- 5) vyjadřují bližší okolnosti děje, stupeň vlastnosti.

2. Které z následujících tvrzení platí pro příslovce:

- 1) Ve větě obvykle zastupují podstatná jména nebo přídavná jména.
- 2) označují vlastnosti podstatných jmen nebo zpřesňují jejich význam.
- 3) označují názvy osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů.
- 4) vyjadřují počet, pořadí, násobenost, díl celku apod.
- 5) vyjadřují bližší okolnosti děje, míru vlastnosti.

3. Které z následujících tvrzení platí pro přídavná jména:

- 1) Ve větě obvykle zastupují podstatná jména nebo přídavná jména.
- 2) označují vlastnosti podstatných jmen nebo zpřesňují jejich význam.
- 3) označují názvy osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů.
- 4) vyjadřují počet, pořadí, násobenost, díl celku apod.
- 5) vyjadřují bližší okolnosti děje, stupeň vlastnosti.

4. Které z následujících tvrzení platí pro číslovky:

- 1) Ve větě obvykle zastupují podstatná jména nebo přídavná jména.
- 2) označují vlastnosti podstatných jmen nebo zpřesňují jejich význam.
- 3) označují názvy osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů.
- 4) vyjadřují počet, pořadí, násobenost, díl celku apod.
- 5) vyjadřují bližší okolnosti děje, stupeň vlastnosti.

5. Které z následujících tvrzení platí pro podstatná jména:

- 1) Ve větě obvykle zastupují podstatná jména nebo přídavná jména.
- 2) označují vlastnosti podstatných jmen nebo zpřesňují jejich význam.
- 3) označují názvy osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů.
- 4) vyjadřují počet, pořadí, násobenost, díl celku apod.

5) vyjadřují bližší okolnosti děje, stupeň vlastnosti.

6. Které z následujících tvrzení platí pro slovesa:

- 1) Ve větě obvykle zastupují podstatná jména nebo přídavná jména.
- 2) označují vlastnosti podstatných jmen nebo zpřesňují jejich význam.
- 3) označují názvy osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů.
- 4) vyjadřují děj, činnost, stav, změnu stavu.
- 5) vyjadřují bližší okolnosti děje, stupeň vlastnosti.

7. Vyberte, které z uvedených sloves není předmětové:

- 1) bolet. 2) poslechnout si. 3) poslouchat. 4) sázet. 5) soudit.

8. Vyberte, které z uvedených sloves není předmětové:

- 1) sníst. 2) malovat. 3) napsat. 4) plakat. 5) prohlédnout si.

9. Vyberte, které z uvedených sloves není předmětové:

- 1) ztratit. 2) bát se. 3) gratulovat. 4) spát. 5) vypít.

10. Vyberte, které z uvedených sloves není předmětové:

- 1) ležet. 2) bát se. 3) gratulovat. 4) ztratit. 5) vypít.

11. Vyberte, které z uvedených sloves není předmětové:

- 1) muset. 2) poslechnout si. 3) gratulovat. 4) ztratit. 5) vypít.

12. Vyberte sloveso, které je fázové:

- 1) přijít. 2) dopsat. 3) začít. 4) usnout. 5) prosit.

13. Vyberte sloveso, které je fázové:

- 1) odejít. 2) dodělat. 3) skončit. 4) muset. 5) smět.

14. Vyberte sloveso, které je fázové:

- 1) najít. 2) nacházet. 3) sedat si. 4) umět. 5) začít.

15. Vyberte sloveso, které je fázové:

- 1) potřebovat. 2) vědět. 3) skončit. 4) vyjít. 5) přecházet.

16. Vyberte sloveso, které je fázové:

- 1) přestat. 2) poznat. 3) dozvědět se. 4) namalovat. 5) vystudovat.

17. Která modální slovesa máme v češtině:

- 1) chtít, mít, smět, umět, moct. 2) chtít, mít, smět, moct. 3) chtít, mít, být, smět, umět, moct.

4) chtít, mít, smět, umět, vědět 5) chtít, vědět, umět, smět, moct

18. Vyberte spisovnou koncovku slov v následující větě:

Přijďte i se svými: 1) manželkami. 2) manželkami. 3) manželkami 4) manželkami i manželkami 5) ani jedna varianta není správná.

19. Mluvnice se odborně nazývá:

1) etymologie. 2) syntax. 3) lexikologie. 4) gramatika. 5) sémaziologie.

20. Vyberte spisovnou koncovku slov v následující větě:

Oslík zastříhal_____.

1) ušimi. 2) ušima. 3) uchy. 4) uchama. 5) uchami.

21. Vyberte spisovnou koncovku slov v následující větě:

Přines ten hrnec s rozbitými_____. 1) ušimi. 2) ušmi. 3) uchamy. 4) uchy.

5) uchama.

22. Vyberte spisovnou koncovku slov v následující větě:

Zlézali jsme vysoké_____.

1) skáli. 2) skály. 3) skále. 4) skálu. 5) skalami.

23. Vyberte spisovnou koncovku slov v následující větě:

Nebouchej_____.

1) dveřmi. 2) dveřmy. 3) dveřma. 4) dveřmama. 5) ani jedna z variant.

24. Vyberte spisovnou koncovku slov v následující větě:

Přijeli s_____.

1) Rusy a Francouzy. 2) Rusi a Francouzi. 3) Rusy a Francouzi. 4) Rusi a Francouzi.

5) Rusama a Francouzema.

25. Vyberte spisovnou koncovku slov v následující větě:

Řekni to svému: 1) přítely 2) příteli. 3) přáteli. 4) přítelu. 5) přátelovi.

26. Vyberte spisovnou koncovku slov v následující větě:

To je _____kolega.

1) známá. 2) známí. 3) známej. 4) známé. 5) známý.

27. Vyberte spisovnou koncovku slov v následující větě:

Ke snídani jsme měli_____sýr.

1) kozý. 2) kozí. 3) kozího. 4) kozýho. 5) ani jedna varianta.

28. Vyberte správné koncovky:

Před mal- chvíl- tu ještě byl, ale náhle bez rozloučení odešel.

- 1) -ou, chvílkou. 2) -é, chvílky. 3) -é, chvílce 4) -ou, chvílku. 5) -á, -ka.

29. Vyberte správné koncovky:

Se starš- bratr- jsem o svém úmyslu pracovat v zahraničí ještě nemluvil.

- 1) -ího, -a. 2) -ímu, -ovi. 3) -ím, -em-. 4) -ím, -u. 5) -ým, -em.

30. Vyberte správné koncovky:

Sedí na dřevě- podla- a má kolem sebe rozházené všechny své hračky.

- 1) -ou, podlahu. 2) -ou, podlahou. 4) -é, -ze. 5) -é, -he

31. Vyberte správné koncovky:

Odešel z výzkumnéh- ústav- Akademie věd na jiné pracoviště.

- 1) -ý, -o. 2) -ého, -u. 3) -ým, -em. 4) -ým, -ům. 5) -ých -ů.

32. Vyberte správné tvary substantiv:

Pozorovali jsme_____.

- 1) orli a sokoli. 2) orly a sokoly. 3) orli a sokoly. 4) orlové a sokolové. 5) orly a sokoli.

33. 5. pád j. č. spojení pan správce je:

- 1) pane správče. 2) pane správce. 3) pane správec. 4) pan správce. 5) pan správec.

34. Vyberte správné tvary substantiv:

Obdaroval ji_____.

- 1) růžemi a orchidejemi. 2) růžemy a orchidejemi. 3) růžema a orchidejema. 4) růžema a orchidejemi. 5) růžemi a orchidejemi.

35. Vyberte správné tvary substantiv:

V potoce plavali_____.

- 1) pstruzi a kapry. 2) pstruhy a kapry. 3) pstruhy a kapři. 4) pstruzi a kapři. 5) pstruzy a kapři.

36. Vyberte správné tvary adjektiv:

Přijel s_____ přáteli.

- 1) novími i starími. 2) novímy i starými. 3) novými i starými. 4) novýma i starýma. 5) novými i starými.

37. Vyberte správné tvary slov:

Banka stojí proti_____.

- 1) starého kostelu a dřevěného hradu. 2) starému kostelu a dřevěného hradu. 3) starému kostelu a dřevěnému hradu. 4) starého kostela a dřevěného hradu. 5) starého kostela a dřevěného hradu.

38 . Doplněte správné koncovky přídavných jmen:

Ptač- hnízdo v hlubok- lesích.

- 1) -í, -ích. 2) -i, -ích. 3) -í, -ých. 4) -ý, -ých. 5) -í, -ých.

39. Číslovky v češtině dělíme na:

- 1) základní, řadové, druhové, násobné. 2) základní, řadové, druhové, záporné. 3) osobní, neurčité, ukazovací. 4) mužské, ženské, střední 5) základní, řadové, druhové, tázací.

40. Zájmena v češtině dělíme na:

- 1) osobní, přivlastňovací, ukazovací, tázací, vztažná, neurčitá, záporná, řadová. 2) osobní, přivlastňovací, ukazovací, tázací, vztažná, neurčitá, záporná. 3) osobní, přivlastňovací, ukazovací, tázací, neurčitá, záporná. 4) osobní, přivlastňovací, ukazovací, tázací, vztažná. 5) základní, řadová, druhová, násobná.

41. Příslovce sem je příslovce:

- 1) míry. 2) způsobu. 3) místa. 4) času. 5) příčiny.

42. Příslovce kudy je příslovce:

- 1) míry. 2) způsobu. 3) místa. 4) času. 5) příčiny.

43. Příslovce německy je příslovce:

- 1) míry. 2) způsobu. 3) místa. 4) času. 5) příčiny.

44. Příslovce proč je příslovce:

- 1) míry. 2) způsobu. 3) místa. 4) času. 5) příčiny.

45. Příslovce velmi je příslovce:

- 1) míry. 2) způsobu. 3) místa. 4) času. 5) příčiny.

46. Příslovce stále je příslovce:

- 1) míry. 2) způsobu. 3) místa. 4) času. 5) příčiny.

47. Určete, jakým slovním druhem je podtržené slovo:

Během prázdnin jsem procestovala celou Evropu.

1) podstatné jméno. 2) příslovce. 3) předložka. 4) částice. 5) spojka.

48. Určete, jakým slovním druhem je podtržené slovo:

Během jsem se zadýchal.

1) podstatné jméno. 2) příslovce. 3) předložka. 4) částice. 5) spojka.

49. Doplňte do souvětí vhodnou spojku:

Večer půjdeme _____ do kina, _____ do divadla.

1) buď - buď. 2) či – či. 3) nebo – nebo. 4) buď – nebo. 5) a - ale

50. Doplňte do souvětí vhodnou spojku:

_____ bude večer pršet, zůstaneme doma.

1) i když. 2) přestože. 3) třebaže. 4) když 5) ačkoliv.

51. Doplňte do souvětí vhodnou spojku:

Začalo se sněžit, _____ jsme se vypravili lyžovat.

1) aby. 2) proto. 3) protože. 4) jestli. 5) neboť.

52. Doplňte do souvětí vhodnou spojku.

Připravoval jsem se poctivě, _____ jsem zkoušku neudělal.

1) aby. 2) proto. 3) protože. 4) jestli. 5) přesto.

53. Doplňte do souvětí vhodnou spojku.

Jezdím po Praze metrem, _____ je rychlé a spolehlivé.

1) aby. 2) proto. 3) když 4) jestli. 5) neboť.

54. Vzory přivlastňovacích přídavných jmen jsou:

1) ženin, pánův. 2) matčin, otcův. 3) matčin, pánův. 4) sestřin, bratrův. 5) ženin, mužův.

55. Určete, o jaký slovní druh se jedná: ale

1) spojka. 2) částice. 3) příslovce. 4) citoslovce 5) zájmeno.

56. Určete, o jaký slovní druh se jedná: bum

1) spojka. 2) částice. 3) příslovce. 4) citoslovce 5) zájmeno.

57. Určete, o jaký slovní druh se jedná: at'

1) spojka. 2) částice. 3) příslovce. 4) citoslovce 5) zájmeno.

58. Určete, o jaký slovní druh se jedná: odkdy

1) spojka. 2) částice. 3) příslovce. 4) citoslovce 5) zájmeno.

59. Určete, o jakou slovesnou třídu se jedná: hrát

1)-e 2) -ne 3) -je 4) -í 5) -á

60. Určete, o jakou slovesnou třídu se jedná: volat

1) -e 2) -ne 3) -je 4) -í 5) -á

61. Určete, o jakou slovesnou třídu se jedná: vidět

1)-e 2) -ne 3) -je 4) -í 5) -á

62. Určete, o jakou slovesnou třídu se jedná: růst

1) -e 2) -ne 3) -je 4) -í 5) -á

63. Určete, o jakou slovesnou třídu se jedná: krást

1)-e 2) -ne 3) -je 4) -í 5) -á

64. Určete, o jakou slovesnou třídu se jedná: spadnout

1)-e 2) -ne 3) -je 4) -í 5) -á

65. Rozlište o jaké se jedná podstatné jméno: játra

1) pomnožné. 2) hromadné. 3) látkové. 4) nepatří do žádné skupiny. 5) nesklonné.

66. Rozlište o jaké se jedná podstatné jméno: mládež

1) pomnožné. 2) hromadné. 3) látkové. 4) nepatří do žádné skupiny. 5) nesklonné.

67. Rozlište o jaké se jedná podstatné jméno: filé

1) pomnožné. 2) hromadné. 3) látkové. 4) nepatří do žádné skupiny. 5) nesklonné.

68. Rozlište o jaké se jedná podstatné jméno: listí

1) pomnožné. 2) hromadné. 3) látkové. 4) nepatří do žádné skupiny. 5) nesklonné.

69. Rozlište o jaké se jedná podstatné jméno: metro

1) pomnožné. 2) hromadné. 3) látkové. 4) nepatří do žádné skupiny. 5) nesklonné.

70. Rozlište o jaké se jedná podstatné jméno: voda

1) pomnožné. 2) hromadné. 3) látkové. 4) nepatří do žádné skupiny. 5) nesklonné.

71. Určete druh zájmena: tento

1) osobní. 2) ukazovací. 3) tázací. 4) vztažné. 5) neurčité.

72. Určete druh zájmen: odněkud

1) osobní. 2) ukazovací. 3) tázací. 4) vztažné. 5) neurčité.

73. Určete druh zájmen: žádný

1) záporné. 2) ukazovací. 3) tázací. 4) vztažné. 5) neurčité.

74. Určete druh zájmen: jenž

1) záporné. 2) ukazovací. 3) tázací. 4) vztažné. 5) neurčité.

75. Určete druh zájmen: či

1) záporné. 2) ukazovací. 3) tázací. 4) vztažné. 5) neurčité.

76. Určete druh zájmen: svůj

1) osobní. 2) ukazovací. 3) tázací. 4) vztažné. 5) přivlastňovací.

77. Určete druh číslovky: druhý

1) základní 2) násobná 3) neurčitá 4) řadová 5) druhová

78. Určete druh číslovky: stokrát

1) základní 2) násobná 3) neurčitá 4) řadová 5) druhová

79. Určete druh číslovky: dvoje

1) základní 2) násobná 3) neurčitá 4) řadová 5) druhová

80. Určete druh číslovky: několik

1) základní 2) násobná 3) určitá 4) řadová 5) druhová

GRAMATICKÉ TABULKY

DEKLINACE SUBSTANTIV

MASKULINA ŽIVOTNÁ		
Sg.	Tvrdá	Měkká
N	student	muž
G	student-a	muž-e
D	student-u / student-ovi	muž-i / muž-ovi
A	student-a	muž-e
V	student-e! / hoch-u!	muž-i!
L	o student-u / student-ovi	o muž-i / muž-ovi
I	student-em	muž-em
Pl.		
N	student-i / Angličan-é / pán-ové/	muž-i / učitel-é / strýc-ové
G	student-ů	muž-ů
D	student-ům	muž-ům
A	student-y	muž-e
V	student-i! / Angličan-é! / pán-ové!	muž-i! / učitel-é! / strýc-ové!
L	o student-ech / hoš-ích	o muž-ích
I	student-y	muž-i

MASKULINA NEŽIVOTNÁ		
Sg.	Tvrdá	Měkká
N	sešit	pokoj
G	sešit-u / les-a	pokoj-e
D	sešit-u	pokoj-i
A	sešit	pokoj
L	v sešit-u / sešit-ě	v pokoj-i
I	sešit-em	pokoj-em
Pl.		
N	sešit-y	pokoj-e
G	sešit-ů	pokoj-ů
D	sešit-ům	pokoj-ům
A	sešit-y	pokoj-e
L	v sešit-ech / slovníč-ích	v pokoj-ích
I	sešit-y	pokoj-i

Sg.	FEMININA			
N	žen-a	tabul-e	postel	místnost
G	žen-y	tabul-e	postel-e	místnost-I
D	žen-ě	tabul-i	postel-i	místnost-i
A	žen-u	tabul-i	postel	místnost
V	žen-o!	(Mari-e!)	(postel-i!)	(noc-i!)
L	o žen-ě	na tabul-i	na postel-i	o místnost-i
I	žen-ou	tabul-í	postel-í	místnost-í
Pl.				
N	žen-y	tabul-e	postel-e	místnost-i
G	žen	tabul-í / ulic	postel-í	místnost-í
D	žen-ám	tabul-ím	postel-ím	místnost-em
A	žen-y	tabul-e	postel-e	místnost-i
L	o žen-ách	na tabul-ích	na postel-ích	o místnost-ech
I	žen-ami	tabul-emi	postel-emi	místnost-mi

Sg.	NEUTRA		
N	okn-o	moř-e	nádraž-í
G	okn-a	moř-e	nádraž-í
D	okn-u	moř-i	nádraž-í
A	okn-o	moř-e	nádraž-í
L	v okn-ě / okn-u	na moř-i	na nádraží
I	okn-em	moř-em	nádraž-ím
Pl.			
N	okn-a	moř-e	nádraž-í
G	oken	moř-í	nádraž-í
D	okn-ům	moř-ím	nádraž-ím
A	okn-a	moř-e	nádraž-í
L	v okn-ech /jablk-ách, jablec-ích/	na moř-ích	na nádraž-ích
I	okn-y	mor-i	nádraž-ími

DEKLINACE ADJEKTIV

TVRDÁ			
Sg.	M	F	N
N	dobr-ý (student,pokoj)	dobr-á (žena)	dobr-é (péro)
G	dobr-ého	dobr-é	dobr-ého
D	dobr-ému	dobr-é	dobr-ému
A	dobr-ého (studenta) dobr-ý (pokoj)	dobr-ou	dobr-é
L	o dobr-ém	o dobr-é	o dobr-ém
I	dobr-ým	dobr-ou	dobr-ým
Pl.			
N	dobř-í (studenti) dobr-é (pokoje)	dobr-é (ženy)	dobr-á (péra)
G	dobr-ých	dobr-ých	dobr-ých
D	dobr-ým	dobr-ým	dobr-ým
A	dobr-é	dobr-é	dobr-á
L	o dobr-ých	o dobr-ých	o dobr-ých
I	dobr-ými	dobr-ými	dobr-ými

MĚKKÁ			
Sg.			
N	ciz-í (student,pokoj)	ciz-í (žena)	cizí (péro)
G	ciz-ího	ciz-í	ciz-ího
D	ciz-ímu	ciz-í	ciz-ímu
A	ciz-ího (studenta) ciz-í (pokoj)	ciz-í	ciz-í
L	o ciz-im	o ciz-í	o ciz-ím
I	ciz-ím	ciz-í	ciz-ím
Pl.			
N	ciz-í (studenti, pokoje)	ciz-í (ženy)	ciz-í (péra)
G	ciz-ích	ciz-ích	ciz-ích
D	ciz-ím	ciz-ím	ciz-ím
A	ciz-í	ciz-í	ciz-í
L	o ciz-ích	o ciz-ích	o ciz-ích
I	ciz-ími	ciz-ími	ciz-ími

Sg.		POSESÍVNÍ	
M	N	bratrův/sešřřin	<i>syn, pokoj</i>
	G	bratrova/sešřřina	<i>syna, pokoje</i>
	D	bratrovu/sešřřinu	<i>synovi, pokoji</i>
	A	(Mž) bratrova/sešřřina	<i>syna</i>
		(Mn) bratrův/sešřřin	<i>pokoj</i>
	L	o bratrově/sešřřině	<i>synovi, pokoji</i>
	I	bratrovým/sešřřiným	<i>synem, pokojem</i>
F	N	bratrova/sešřřina	<i>kniha</i>
	G	bratrovy/sešřřiny	<i>knihy</i>
	D	bratrově/sešřřině	<i>knize</i>
	A	bratrovu/sešřřinu	<i>knihu</i>
	L	o bratrově/sešřřině	<i>knize</i>
	I	bratrovou/sešřřinou	<i>knihou</i>
N	N	bratrovo/sešřřino	<i>auto</i>
	G	bratrova/sešřřina	<i>auta</i>
	D	bratrovu/sešřřinu	<i>autu</i>
	A	bratrovo/sešřřino	<i>auto</i>
	L	o bratrově/sešřřině	<i>autě</i>
	I	bratrovým/sešřřiným	<i>autem</i>
Pl.			
M,F	N	(Mž) bratrovi/sešřřini	<i>synové</i>
		(Mn, F) bratrovy/sešřřiny	<i>pokoje, knihy</i>
	G	bratrových/sešřřiných	<i>synů, pokojů, knih</i>
	D	bratrovým/sešřřiným	<i>synům, pokojům, knihám</i>
	A	bratrovy/sešřřiny	<i>syny, pokoje, knihy</i>
	L	o bratrových/sešřřiných	<i>synech, pokojích, knihách</i>
	I	bratrovými/sešřřinými	<i>syny, pokoji, knihami</i>
N	N	bratrova/sešřřina	<i>auta</i>
	G	bratrových/sešřřiných	<i>aut</i>
	D	bratrovým/sešřřiným	<i>autům</i>
	A	bratrova/sešřřina	<i>auta</i>
	L	o bratrových/sešřřiných	<i>autech</i>
	I	bratrovými /sešřřinými	<i>auty</i>

DEKLINACE ZÁJMEN

Zájmena osobní

N	já		ty	(se)	my	vy	oni, ony, ona			
G	mě (mě)	mne	tě	tebe	—	sebe	nás	vás	jich	u nich
D	mi (mně)	mně	ti	tobě	se	sebe	nás	vás	jim	k nim
A	mě (mě)	mne	tě	tebe	—	o			je	na ně
L	—	o mně	—	tobě	—		nás	vás	—	o nich
I	—	mnou	—	tebou	sebou		námi	vámi	jimi	s nimi

1. já	ty	
2. mě, mne	tebe, tě	sebe
3. mně, mi	tobě, ti	sobě, si
4. mě, mne	tebe, tě	sebe, se
6. (o) mně	(o) tobě	(o) sobě
7. mnou	tebou	sebou

1. on / ono	ona
2. jeho, něho, ho, jej, něj	jí, ní
3. jemu, němu, mu	jí, ní
4. jeho, něho (anim.), jej, ho	ji, ni
6. (o) něm	(o) ní
7. jím, ním	jí, ní

Plural

1. my	vy
2. nás	vás
3. nám	vám
4. nás	vás
6. (o) nás	(o) vás
7. námi (náma)	vámi (váma)

1. oni
2. jich, nich
3. jim, nim
4. je, ně
6. (o) nich
7. jimi, nimi

N	on			ona		ono		
G	ho	jeho	u něho	jí	uní	ho	jeho	u něho
D	mu	jemu	k němu	jí	k ní	mu	jemu	k němu
A (Mž)	ho	jeho	na něho	ji	na ni	je,	je	na ně
(Mž,n)	jej	jej	na něj			ho, jej		na něj
L	—	—	o nem	—	o ní	—	—	o něm
I	—	jím	s ním	jí	s ní	—	jím	s ním

Zájmena posesivní : můj bratr

Singular	Plural
1. můj	1. mí, moji , mé, moje
2. mého	2. mých
3. mému	3. mým
4. mého, můj	4. mé, moje
6. (o) mém	6. (o) mých
7. mým	7. mými

Feminine: e.g. má / moje matka

Singular	Plural
1. má, moje	1. mé, moje
2. mé, mojí	2. mých
3. mé, mojí	3. mým
4. mou, moji	4. mé, moje
6. (o) mé, mojí	6. (o) mých
7. mou, mojí	7. mými

Sg	M	F	N
N	m-ůj (syn, pokoj)	m-á, moj-e (sestra)	m-é, moj-e (péro)
G	m-ého	m-é	m-ého
D	m-ému	m-é	m-ému
A	m-ého (syna) m-ůj (pokoj)	m-ou, moj-i	m-é, moj-e
L	o m-ém	o m-é	o m-ém
I	m-ým	m-ou	m-ým
Pl			
N	m-í, moj-i (bratři) m-é, moj-e (pokoje)	m-é, moj-e (sestry)	m-á, moj-e (péra)
G	m-ých	m-ých	m-ých
D	m-ým	m-ým	m-ým
A	m-é, moj-e	m-é, moj-e	m-á, moj-e
L	o m-ých	o m-ých	o m-ých
I	m-ými	m-ými	m-ými

Sg.	M	F	N
N	naš (syn, pokoj)	naš-e (matka)	naš-e (město)
G	naš-eho	naš-í	naš-eho
D	naš-emu	naš-í	naš-emu
A	naš-eho (syna) naš (pokoj)	naš-I	naš-e
L	o naš-em	o naš-í	o naš-em
I	naš-ím	naš-í	naš-ím
Pl.			

N	naš-i (synové) naš-e (pokoje)	naš-e (matky)	naš-e (města)
G	naš-ich	naš-ich	naš-ich
D	naš-im	naš-im	naš-im
A	naš-e	naš-e	naš-e
L	o naš-ich	o naš-ich	o naš-ich
I	naš-imi	naš-imi	naš-imi

Zájmena demonstrativní

Sg.	M	F	N
N	t-en (syn, pokoj)	t-a (matka)	t-o (město)
G	t-oho	t-é	t-oho
D	t-omu	t-é	t-omu
A	t-oho (syna) t-en (pokoj)	t-u	t-o
L	o t-om	o t-é	o t-om
I	t-ím	t-ou	t-ím
Pl.			
N	t-i (synové) t-y (pokoje)	t-y (matky)	t-a (města)
G	t-ěch	t-ěch	t-ěch
D	t-ěm	t-ěm	t-ěm
A	t-y	t-y	t-a
L	o t-ěch	o t-ěch	o t-ěch
I	t-ěmi	t-ěmi	t-ěmi

Sg.	M	F	N
N	on-en (student, pokoj)	on-a (žena)	on-o (auto)
G	on-oho	on-é	on-oho
D	on-omu	on-é	on-omu
A	on-oho (studenta) on-en (pokoj)	on-u	on-o
L	o on-om	o on-é	o on-om
I	on-ím	on-ou	on-ím
Pl.			

N	on-i (studenti) on-y (pokoje)	on-y (ženy)	on-a (auta)
G	=	on-ěch	=
D	=	on-ěm	=
A	on-y (studenty, pokoje)	on-y	on-a
L	=	o on-ěch	=
I	=	on-ěmi	=

Sg.	M	F	N
N	týž/tentýž (muž, čaj)	táž/tatáž (žena)	totěž (auto)
G	téhož	téže	téhož
D	témuž	téže	témuž
A	téhož (Mž) týž/tentýž (Mn)	touž/tutéž	totěž
L	o témž(e)/o tomtěž	otéže	o témž(e)/o tomtěž
I	týmž/tímtěž	touž/toutěž	týmž/tímtěž
Pl.			
N	tíž/titíž (Mž) tytéž (Mn)	tytéž	táž/tatáž
G	=	týchž	=
D	=	týmž	=
A	tytéž	tytéž	taž/tatáž
L	=	o týchž	=
I	=	týmiž	=

Zájmena relativní

Sg.	M	F	N
N	jenž	jež	jež
G	jehož	jíž	jehož
D	jemuž	jíž	jemuž
G	jehož (Mž), jež (Mž,n)	již	jež
L	o němž	o níž	oněmž
I	jímž	jíž	jímž
Pl.			
N	již (Mž), jež (Mn)	jež	jež
G		jichž	
D		jimž	
A		jež	
L		o nichž	
I		jimiž	

Zájmena tázací

N	kdo	co
G	koho	čeho
D	komu	čemu
A	koho	co
L	okom	o čem
I	kým	čím

Zájmena neurčitá

Sg.	M	F	N
N	všechn (čaj)	všechna (káva)	všechno (mléko)
G	vš-eho	vš-í	vš-eho
D	vš-emu	vš-í	vš-emu
A	všechn	všechn-u	všechn-o
L	o vš-em	o vš-í	o vš-em
I	vš-ím	vš-í	vš-ím
Pl.			
N	všichni (studenti) všechny (pokoje)	všechny (ženy)	všechna (péra)
G	vš-ech	vš-ech	vš-ech
D	vš-em	vš-em	vš-em
A	všechn-y	všechn-y	všechn-a
L	o vš-ech	o vš-ech	o vš-ech
I	vš-emi	vš-emi	vš-emi

DEKLINACE ČÍSLOVEK

Číslovky určité

N	jeden (student, pokoj)	jedna (žena)	jedno (pero)
G	jedn-oho	jedn-é	jedn-oho
D	jedn-omu	jedn-é	jedn-omu
A	jedn-oho (studenta) jeden (pokoj)	jedn-u	jedn-o
L	o jedn-om	o jedn-é	o jedn-om
I	jedn-ím	jedn-ou	jedn-ím

N	dva (studenti, pokoje) dvě (ženy, pera)	tři	čtyři	pět
G	dvou	tří	čtyř	pět-i

D	dvěma	třem	čtyřem	pět-i
A	dva (studenty, pokoje) dvě (ženy, pera)	tří	čtyři	pět
L	o dvou	o třech	o čtyřech	o pět-i
I	dvěma	třemi	čtyřmi	pět-i

Číslovky neurčité

N	kolik	mnoho
G	koli-a	mnoh-a
D	koli-a	mnoh-a
A	kolik	mnoho
L	o kolik-a	o mnoh-a
I	kolik-a	mnoh-a

DODATEK K DEKLINACI SUBSTANTIV

MASKULINA ŽIVOTNÁ		
Sg.	Tvrdá	Měkká
N	předsed-a	soudc-e
G	předsed-y	soudc-e
D	předsed-ovi	soude-i
A	předsed-u	soudc-e
V	předsed-o!	soudc-e!
L	o předsed-ovi	o soudc-i
I	předsed-ou	soudc-em
Pl.		
N	předsed-ové / turist-é	soudc-i / soudc-ové
G	předsed-ů	soudc-ů
D	předsed-ům	soudc-ům
A	předsed-y	soudc-e
V	předsed-ové! / turist-é!	soudc-i! / soudc-ové!
L	o předsed-ech / kolez-ích	soude-ích
I	předsed-y	soudc-i

Sg.	FEMININA
N	pan-í
G	pan-í
D	pan-í
A	pan-í
V	pan-í!
L	o pan-í
I	pan-í
Pl.	
N	pan-í
G	pan-í / vedouc-ích
D	pan-ím
A	pan-í
V	pan-í!
L	o pan-ích
I	pan-ími

Sg.	NEUTRA
N	děvč-e
G	děvč-ete
D	děvč-eti
A	děvč-e
V	děvč-e!
L	o děvč-eti
I	děvč-etem
Pl.	
N	děvč-ata
G	děvč-at
D	děvč-atům
A	děvč-ata
V	děvč-ata!
L	o děvč-atech
I	děvč-aty

SLOVESA

Klasifikace sloves

třída	Prézens		Infinitiv	Part. minulé			
	3. os. sg.	1. os. sg.					
1.	-e	nese	nesu	nést	nesl		
			vezu	vézt	vezl		
			vedu	vést	vedl		
			čtu	číst	četl		
			bere	beru	brát	bral	
				peru	prát	pral	
				zvu	zvát	zval	
				plavu	plavat	plaval	
			maže	mažu	mazat	mazal	
				ukážu	ukázat	ukázal	pf.
				píšu	psát	psal	
				napíšu	napsat	napsal	pf.
				pošlu	poslat	poslal	pf.
				pláču	plakat	plakal	
				lžu	lhát	lhal	
			peče	peču	péct	pekl	
			(mohu)	můžu,	moct	mohl	
				pomůžu,	pomocť	pomohl	pf.
			(pomohu)		téct	tekl	
				teču	utéct	utekl	pf.
				uteču	říct	řekl	pf.
				řeknu	obléct	oblekl	pf.
				obleču	svléct	svlekl	pf.
				svleču	převléct	převlekl	pf.
				převleču	umřít	umřel	pf.
				umře	utřít	utřel	pf.
		umřu	otevřít	otevřel			
		utřu		pf.			
		otevřu	zavřít	zavřel	pf.		
		zavřu					
2.	-ne	tiskne	tisknu	tisknout	tiskl		
			upadnu	upadnout	upadl	pf.	
			spadnu	spadnout	spadl	pf.	
			dosáhnů	dosáhnout	dosáhl		
			zamknu	zamknout	pf.		
			odemknu	odemknout	zamkl	pf.	
			zatknu	zatknout	odemkl	pf.	
			vzniknu	vzniknout	zatkl	pf.	
			mine	minu	minout	vznikl	pf.
				usnu	usnout	minul	pf.

		zapomenu vzpomenu dostanu přestanu zůstanu stanu se začne začnu vezmu přijmu obejmu zapnu vypnu rozepnu	zapomenout vzpomenout dostat přestat zůstat stát se začít vzít přijmout obejmout zapnout vypnout rozepnout	usnul zapomněl vzpomněl dostal přestal pf. zůstal stal se začal vzal přijal objal zapnul/zapjal vypnul/vypjal rozepnul/rozepjal	pf. pf. pf. pf. pf. pf. pf. pf. pf. pf. pf. pf. pf.	
3.	-je	kryje kupuje	kryji myji piji biji šiji liji žiji obuji zují hraji přeji směji se kupují milují pracují -ují	krýt mýt pít bít šít lít žít obout zout hrát přát smát se kupovat milovat pracovat -ovat	kryl myl pil bil šil lil žil obul zul hrál přál smál se kupoval miloval pracoval -oval	pf. pf. pf.
4.	-i	prosí trpí (oni trpí) sází (oni sázejí)	prosím mluvím koupím -ím trpím běžím sedím -ím sázím umím vracím -ím (-ejí)	prosit mluvit koupit -it trpět běžet sedět -et/-ět sázet umět vracet -et/-ět	prosil mluvil koupil pf. -il trpěl běžel seděl -el/-ěl sázel uměl vracel -el/-ěl	
5.	-á	dělá	dělám znám	dělat znát	dělal znal	

DOPORUČENÁ LITERATURA

1. Antonenko O., Hasilová H., Hasil J., N. Loburová, Palamarčuk O. Kultura českého národa – tradice a současnost. Účební příručka. – Lviv: N-ví Lvivské Frankovy univerzity, 2006. – 287 s.
2. Bischofová J., Hasil J., a kol. Čeština pro středně a více pokročilé.- Praha: Nakladatelství Karolinum, 2001. – 244 s.
3. Brabcová R., Krejčová M. Praktická cvičení z morfolgie. Praha: PdF UK, 1996.
4. Čechová E., Remediosová H. Chcete ještě lépe mluvit česky. 2. díl. – Liberec: 2001. – 510 s.
5. Filipec J. aj. Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. – Praha: Academia, 1978. 2., doplněné a opravené vyd. 1994.
6. Grepl M., Karlík P. Cvičení z českého jazyka I.Slovní druhy. Brno: MC nakladatelství, 1995.
7. Havránek B. Stručná mluvnice česká. – Praha: Fortuna, 1996. – 630 s.
8. Hlavsa Z., Hruškova Z. a další. Pravidla českého pravopisu. - Praha: Akademie věd České republiky, 2001. – 391 s.
9. Hrbáček, J. a kol. Mluvnické rozbory a cvičení v češtině. Praha: Karolinum, 1995.
10. Chartmanová D. a kol. Pravidla českého pravopisu. – Olomouc, 2000-2001.
11. Kneselová H. Cvičení z českého jazyka. Morfologie. Brno: MU Brno, 1998
12. Konfortilová H. Seznám nejfrekventovanějších sloves. - Praha: SPN, 1991.
13. Styblík V. a kol. Cvičení z pravopisu pro větší školáky. – Praha: SPN, 1998.
14. Tejnor A. a kol. Český jazyk. – Praha: Fortuna, 1999.
15. Андерш Й., Даниленко Л.І., Паламарчук О.Л. та інш. Українсько-чеські паралелі в текстах і ситуаціях. Розмовник. - К.: В-во «Довіра», 2002. – 477 с.
16. Даниленко Л. І. Чеська мова: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Довіра, 2006 – 543 с.
17. Українсько-чеський словник у 2-х томах. - Прага: Академія, 1994.
18. Чесько-український словник у 2-х томах. - К.: Наукова думка, 1988-1989.